

TRIBUNA COOPERĂȚIEI ARDELENE

REVISTĂ LUNARĂ A UNIUNII DE COOPERATIVE „ARDEALUL“ CLUJ

ANUL II.

APRILIE—MAI 1931.

Nr. 4—5.

Neglijarea cooperăției agricole de producție

de Ing. Gh. Brânduș.

Când în anul 1929 prin legea pentru organizarea cooperăției se căuta a se îndruma această instituție pe baze metodice și bine precizate, ne-am așteptat ca în cadrul acestei legi care trebuia să servească de înfășurătoare generală tuturor legiurilor cari vor aplica instituția cooperăției în domeniile atât de vaste și desorganizate ale economiei românești să primeze cu drept cuvânt aceea a cooperăției agricole de producție. Acest lucru se impunea cu atât mai mult, cu cât nori negrii și amenințatori se ridicau din toate părțile tinzând să sugrumă pe de o parte existența celei mai numeroase clase sociale a țării noastre, iar pe de altă parte să sugrume în mod vădit și conștient însași existența noastră ca stat. Intr'adevăr, de unde statele apusene reușiseră să măriască într'un mod impresionant randamentul economiei agricole prin introducerea tuturor metodelor pe cari tehnica, le rafinase în slujba aceasta, statele răsăritene la rândul lor beneficiau de colectivizarea proprietății, deci de toate avantajele unei munci concentrate, care precum se știe oferă să se pună în practică tot ceea ce pretinde o bună rentabilitate a exploatării.

Era natural deci ca și la noi agricultura să caute să se pună la punct cu ceea ce timpul pretindea imperios și în cadrul posibilităților de asociație ce i se ofereau, să cerce să se pună la punct și să compenseze ceea ce timp de zece ani de zile neglijase. Dacă ne referim la legea amintită mai sus, ea permitea cooperăția agricolă de producție, definind-o în treacăt așa cum definește și asociațiile de aceeași natură din alte domenii de activitate. Astfel art. 4 spune:

„Societățile cooperative pot avea ca obiect orice activitate în legătură cu nevoile economice și culturale comune ale asociaților.

Astfel se vor putea constitui cooperative pentru înlesnirea creditului necesar asociațiilor și fructificarea economiilor populare (bănci populare); pentru cumpărarea și arendarea de pământ (obștii sătești); pentru efectuarea în comun a lucrărilor de îmbunătățiri funciare; pentru utilizarea în comun de mașini și instalațiuni; pentru aprovizionarea asociațiilor cu cele trebuitoare exercitării profesiei, precum și valorificarea produselor muncii; pentru procurarea articolelor de primă necesitate (magazii de consum); pentru înlesnirea de condițiuni ieftine și sănătoase de locuit etc.”.

Precum se vede, legea pentru organizarea cooperativei s'a sfiit să precizeze asociația de această natură pentru lucrarea pământului în comun. A admis printre rânduri anumite nuanțe și particularități ale acestui fel de asociație cooperativă, limitându-le la cumpărarea pământului și arendarea lui și la lucrările de îmbunătățiri funciare precum și la utilizarea în comun a mașinilor. Ori în afară de aceste operațiuni, asociația cooperativă agricolă, putea să între mult mai adânc în obiectul asociației. Nu putem ști dacă tocmai această lipsă de precizare mai intimă a obiectului cooperativei agricole a contribuit ca ea să nu se desvolte. Fapt este că de unde asociațiunile cooperative de credit au luat o dezvoltare neașteptată, de unde cele de consum se manifestă mulțumitor acolo unde împrejurările și natura situației le permit, de unde exploatarea forestiere formate pe bază cooperativă au fost date de multe ori ca exemplu, asociațiile cooperative de natură agricolă chiar pentru scopurile pe cari legea le precizează (îmbunătățiri funciare, procurarea și utilizarea de mașini) nu s'au prea înființat, iar pentru lucrarea în comun a pământului în toate operațiunile sale, n'am citit că ar exista undeva. Cu toate acestea ele ar fi în multe regiuni binevenite. Prin ele s'ar putea pune în practică toate avantajele unei munci într'adevăr raționalizate. Să nu se uite că pentru ridicarea agriculturii la treapta de ocupațiune rentabilă, așa ca cele ce ocupă de ea să aibă existența asigurată, tot mărirea producției pe unitatea de suprafață a rămas ca singura soluție mântuitoare. Nu spunem dela noi acest lucru. Pentru a face afirmațiunea noastră cu putere de dovadă, îndrumăm pe cei interesați să citească declarațiunile ultime ale noului ministru de agricultură dl Ionescu-Sisești, făcute la consfăturile avute cu profesorii dela școalele agricole. Dar pentru a lămuri puțin aceste afirmațiuni, să vedem cari ar fi foloasele ce s'ar putea trage de pe urma cooperativei agricole de producție, foloase cari să justifice spaima unora când aud de noțiunea muncii colective.

Este în primul rând o distribuție rațională a cultivării plantelor pe suprafața întregii țări. Se știe doar că nu orice regiune este favorabilă în acelaș mod, oricărui fel de însămânțări. Sunt regiuni proplice grâului și porumbului, altele orzului, altele inului și cânepii, altele în fine cartofului și se-

carei etc. Se poate evident ca în unele părți climatul să promoveze numai un grup de plante, iar pe altele să le desavantajeze. Ei bine, în actuala distribuție agricolă nimeni nu ține seama de aceste chestiuni, cari ar fi perfect justificate de funcțiunea socială atribuită proprietății.

În afară de climat ar interveni apoi natura și calitatea solului. Există plante pretențioase cari trebuiesc să aibă condițiuni propice de dezvoltare în ce privește solul și există plante mai puțin pretențioase cari cresc și se dezvoltă fără prea mare îngrijire. Există plante cari se dezvoltă bine în pământ nisipos, există altele cărora le prieste solul pietros, există în fine altele cari au nevoie de un teren gras, etc. etc.

Ei bine, în actuala organizație a producției agricole, lăsată strict la dispoziția individului, nu s'a urmărit nici odată această chestiune. Oricâtă proprietate ar avea, agricultorul de azi nu ține seamă de întinderea ei, ci seamănă cu mâna darnică tot ceea ce are nevoie gospodăriei îi pretind. Astfel grămădește el pe un petec de pământ de 4—5 Ha, și grâu și porumb și secară, chiar plante industriale: in și cânepă, dacă nu mai rezervă o părticică și pentru lucernă sau trifoi pentru nutrețul vitelor. Așa se face apoi că la vremea recoltei, aleargă după toate și pe nici una nu o face în mod satisfăcător. E și imposibil ca o gospodărie întreagă fie ea oricât de cuprinsă, să se poată rupe în atâtea părți câte operațiuni pretind diferite culturi pe cari le-a făcut, să străbată drumul și pentru una și pentru alta, știut fiind că toate au aproape concomitent nevoie de îngrijire.

Cooperația agricolă în această privință ar avea un rol hotărâtor. Ea ar face în primul rând o cultură care ar corespunde cel mai bine situației solului și climatului, pentru că instituția s'ar putea servi de îndrumările unui agronom, pe care l-ar putea plăti din veniturile organizației. Pe urmă, prin divizarea muncii în agricultură, nu numai că forțamente produsul s'ar iefteni, dar lucrând neîntreput în acelaș domeniu o sumă întreagă de observațiuni și experiențe acumulate zi de zi, s'ar pune ele înșile în serviciul cauzei urmărite. Aceasta ar da ocazie să se descopere mereu noi metode de lucru, și s'ar face prin forța lucrurilor o selecționare a culturilor, pornind dela cele mai selecționate semințe, ce se pot găsi în cuprinsul regiunii care e afectată instituției. De altfel, dat fiind faptul, că metoda de lucru ar fi mult mai uniformă, calitatea produselor ar fi îmbunătățită și am putea ajunge în scurt timp la tipurile standardizate de produse, lucru care le-ar mări și prețul într'un mod corespunzător și n'am mai putea nici odată auzi ocara de care ne-am încărcat că hamalii unui anumit port, au refuzat să ne descarce produsele agricole din vapoare, pe motivul că-i îneca praful. În fine pe lângă alte multe avantajii cari ne scapă, am aproviziona toate regiunile

țării cu un singur fel de produse, astfel încât prețul lor s'ar uniformiza și am da posibilitatea maximului de consum.

O altă serie de avantaje care ar reeși din cooperatia agricolă de producție ar fi de sigur introducerea culturii intensive. Până astăzi puține regiuni sunt în țara românească unde să se fi aplicat metoda îngrășămintelor chimice, deși avem în țară o fabrică cu cea mai mare uzină de forță motrice (cca 30.000 H. P.) care se ocupă cu asemenea fabricate. Cultura intensivă pentru unele regiuni din țara noastră, ar fi o adevărată revoluție. Sunt de sigur suprafețe întinse, unde această operațiune este de prisos, precum sunt ținuturi întregi unde câmpul nici măcar nu se gunoeste. O foarte mare parte din țărănime n'a ajuns încă la înțelegerea acestei probleme, așa încât gunoiul scos din grajduri se arde la marginea satului. Este de vină de sigur și lipsa de propagandă în această privință, dar este mai cu seamă de vină fertilitatea încă naturală a solului în unele părți ale țării. Câmpii de curând străbătute cu plugul și încredinșate de drumurile satelor, posed încă toată puterea de fecunditate a semănăturilor. Totuși nu e departe vremea, când ne vom căi, că am neglijat să deslegăm la timp această problemă.

Dar problema îngrășămintelor chimice sau naturale nu se pune în unele locuri numai pentru a reda solului puterea fertilității, ci mai cu seamă pentru a adapta acest sol la cultura agricolă înșasi, sau pentru a-i da posibilitatea rotației culturilor. În această ordine de idei, ar fi de sigur necesar să se cerceteze atâtea terenuri încă necultivate și prin introducerea materiilor fertile ce le lipsesc, să se facă productive.

În fine ca să terminăm cu seria acestor avantajii, mai amintim problema transporturilor. Se știe că liniile ferate ale țării românești, lasă încă teritorii întregi nedeservite direct. Nu e de sigur vina oamenilor în această direcție, ci a împrejurărilor istorice în cari s'a dezvoltat țara noastră. Până la unire liniile ferate ardelenene aveau cu totul o orientare deosebită de cea de astăzi, tinzând să convergă spre porturile adriatice. În aceeași epocă rețeaua de căi ferate a vechilor provincii românești se orienta în întregime în spre Marea Neagră. Dacă mai adăugăm apoi Basarabia, cu cea mai mică lungime de cale ferată la unitatea de suprafață de teritoriu și aceea toată în directă legătură cu Moscova sau Odesa, ne dăm perfect de bine seama, cât e de mult de muncit de aici înainte în această direcție. Problema căilor de comunicație nu se poate rezolva însă dela an la an. Ea are nevoie de investiții pe cari economia românească nu le poate acoperi într'un timp apropiat.

Dar în afară de această problemă mare a căilor de comunicație, tot așa importantă e aceea mai mică a comunicațiilor interlocale. Or se știe că șoselele ni le-am ruinat în decurs de 15 ani de exploatare nerațională. Sunt apoi regiuni unde ele sunt inexistente. Și pentruca să nu vorbim fără să precizăm,

să luăm exemplele într'ajutor. Bărăganul, acest imens teritoriu agricol de prima categorie, nu e străbătut decât de două căi ferate, aceea ce duce dela București la Constanța și cea care unește Slobozia cu Ploești. Intre ele rămân teritorii întregi de câte 30—40 km. lungime nedeservite. Pietele de desfacere pentru cereale, erau înainte de război Brăila și câteva gări de pe liniile ferate ca Slobozia, Tândăreș etc., acestea din urmă tot roade ale timpurilor mai noi. Ei bine, pentru desfacerea cerealelor, se porniau din satele Bărăganului, după treerat, caravane întregi de căruțe. Drumul de parcurs era de o zi, două, sau trei, după piața pe care și-o alegea omul, sau după locul care plătia o centimă în plus la kgmul de produse. Iși poate oricine închipui oboseala calului, a omului și distrugerea vehicolului însuși. Căci se știe, că pentru a pleca la un astfel de drum, omul făcea pregătiri de pare că ar fi plecat la război. Această situație a transporturilor interlocale se menține și astăzi în regiunea amintită și vor fi de sigur multe regiuni unde ea e asemănătoare, dacă nu chiar mai dificilă.

Ce ar aduce nou în această privință cooperăția agricolă? Nu e greu de prevăzut. Astăzi circulația interlocală a trecut din domeniul trenului în domeniul automobilismului. O cooperativă agricolă de producție, cu un singur camion-automobil ar face față transporturilor pentru toate căruțele satului în același timp. De altfel procurarea unui sau două camioane-automobile este în strânsă legătură cu introducerea tractorului. Aratul rudimentar de astăzi cu caii, este un episod al vieții agricole ce prin forța lucrurilor va fi supus dispariției. Introducerea mașinismului în agricultură, problemă cerută impetuos de raționalizarea muncii și deci de ieftenirea ei, va da posibilitate țăranimii să întrebuinteze furajele pentru îngrășarea vitelor și deci pentru a integra în munca agricolă un nou ram de ocupațiune care se integrează la cea dintâi.

Iată deci atâtea avantaje, cari ar preface cu totul pe alte baze ocupațiunea celei mai numeroase părți din populația României. Problema de altfel nu este nouă. Nu numai vremurile noi fac ca ea să fie discutată cu persuasiune ci are încă rădăcini vechi în masa populației rurale. Sunt operațiuni ale muncii agricole cari în unele părți ale țării se făceau și înainte de război în comun, aproape în fiecare sat. Așa este treeratul. Mașina de treer nu se angaja de o persoană singuratecă ci de obștea satului întreg, chiar fără să existe vreun legământ de asociație, iar operațiunea însăși era o muncă în comun dela început și până la sfârșit. Am zis era și am putea spune că este.

Cu toate aceste avantaje vizibile, avantaje pe cari dacă nu le vom adopta se vor impune ele înșile, cooperăția agricolă de producție nu s'a prea manifestat. Și e paradoxal, dar adevărat, dacă această activitate cooperatistă nu s'a dezvoltat pentru că nu i s'a dat nici o atențiune, probabil din cauza spaimii de

muncă în comun pe care o mai inspiră la unii, dar în schimb s'a făcut un mare lux de legiferare pe tema comerțului de cereale. S'a dat atâta însemnătate acestui ram de activitate încât în ultimii doi ani de zile, s'au înființat noi și noi instituțiuni, cooperative sau sindicate cu menirea de a promova comerțul de cereale. Nu mai vorbim de centrala cooperativelor de import-export ale cărei rosturi după lege nu ne stau astăzi la dispoziție, dar cari de sigur nu sunt și nu pot fi streine de comerțul cerealelor, ci amintim analizând mai amănunțit scopurile lor, unele așezăminte anexe create numai și numai în scopul comerțului cerealelor. Astfel avem oficiul central al exportului de cereale, societatea națională pentru exportul de produse agricole și uniunea exportatorilor de cereale, ultimele două instituțiuni create în cadrul legii pentru valorificarea cerealelor. Pentru a ne da seama ce suprapuse sunt scopurile lor să dăm mai jos pentru fiecare în parte scopurile pe cari legea li le acordă. Oficiul central al exportului de cereale are deci sarcinile ce urmează:

a) Să cerceteze condițiunile de producere, de comercializare și de transport ale cerealelor din diverse regiuni ale țării;

b) Să colaboreze la organizarea și funcționarea piețelor interne de cereale (burse, oboare, târguri etc.);

c) Să colaboreze la organizarea și funcționarea silozurilor de cereale;

d) Să cerceteze condițiunile transportului cerealelor și să avizeze asupra tuturor chestiunilor de tarife, privind exportul;

e) Să studieze și să procure toate înlesnirile de ordin fiscal și administrativ, menite să intensifice exportul de cereale;

g) Să procure informațiuni precise și urgente asupra cantităților și calităților cerealelor din diferite regiuni, precum și date asupra prețurilor din interior și exterior și să îngrijească de răspândirea lor promptă în întreaga țară;

h) Să studieze și să supună orice alte mijloace de intensificare a exportului de cereale și să avizeze asupra oricăror chestiuni privind exportul de cereale.

Uniunea exportatorilor de cereale are la rândul ei, următoarele îndatoriri:

a) Încheie acorduri de vânzare concertată cu organizații similare din țările exportatoare de cereale, pe baza indicațiilor și cu aprobarea consiliului de ministrii și le execută conform dispozițiilor date de consiliul de ministrii;

b) Repartizează contingentele ce vor fi puse la dispoziția uniunii, după ce statul va fi rezervat eventual o parte pentru cooperatie și asociațiile de producători. Restul se va repartiza între ceilalți membrii înserși în proporție cu cifra cantităților exportate în ultimii doi ani de fiecare, sau potrivit capacității tehnice și financiare a lor din țară, sau după ambele

criterii. În caz de neînțelegere, decide comisarul guvernului cu drept de apel la comitetul executiv al institutului național de export;

c) Execută prin membrii săi, sub controlul statului, contingente de cereale obținute de stat prin convenții sau acorduri comerciale.

d) Centralizează toate datele privitoare la exportul cerealelor după normele ce vor fi stabilite în regulamentul de aplicare al prezentei legi;

e) Supraveghează executarea conformă de către membrii ei, a dispozițiilor din legi, regulamente și decizii ministeriale, cu privire la exportul cerealelor;

f) Colaborează la realizarea acțiunii de standardizare;

g) Urmărește funcționarea diferitelor elemente auxiliare ale exportului de cereale, precum: transportul, manipularea, antrepozitarii, funcționarea oboarelor, etc., semnalând autorităților respective defectele constatate și propunând măsuri de îndreptare;

h) Participă prin delegații săi la controlul executat de institutul național de export, pentru a constata dacă cerealele destinate exportului, corespund condițiilor minime de calitate, fixată după fiecare recoltă de către stat, cu ajutorul exportatorilor de cereale;

i) Studiază raționalizarea producției și exportului de cereale în raport cu cerințele piețelor din afară și cu progresele tehnice ale comerțului de export și propune statului măsurile respective;

j) Întocmește lista exportatorilor înscrși în uniune și o transmite tuturor punctelor de export;

k) Ia orice inițiativă recunoscută ca utilă, în vederea realizării scopului asociației.

În fine, societatea națională pentru exportul de produse agricole, are următoarele atribuțiuni:

a) Aprovizionarea cu cereale derivate și alte produse agricole, a armatei și a oricăror instituțiuni publice;

b) Crearea unei rezerve naționale de cereale;

c) Acordări de credite pe gaj de cereale;

d) Orice fel de operațiuni în legătură cu comerțul de cereale și alte produse agricole;

e) Colaborarea la organizarea manipularii și depozitării cerealelor în magazine și silozuri;

f) Instituțiunile publice prevăzute în art. 1 din legea contabilității publice, se vor aproviziona cu cereale și alte produse agricole, numai dela societatea națională pentru comerțul de produse agricole, imediat ce aceasta va comunica autorităților superioare, că este gata a se însărcina cu aceste operațiuni.

Iată deci atâtea instituțiuni create prin diferite legi cu aproape același unic scop, încât de multe ori punctele ce le definesc atribuțiunile se suprapun și cari n'au altă menire, decât promovarea comerțului de cereale. Și să se aibă apoi în vedere că chiar Banca Centrală Cooperativă are o activitate destul de însemnată în această direcțiune. Accentuăm încă odată remarca că toate aceste instituțiuni n'au în vedere decât vag, producția însăși.

Nu ne putem da seama care a fost cauza că s'a urmărit atât de intens numai mercantilitatea cerealelor. Dacă mai ținem cont că pentru comerțul cu ouă există de asemenea o lege care îl reglementează și dacă mai adăugăm de asemenea faptul cunoscut al organizării abatoarelor, putem spune că toate produsele țărănești au drumul deschis spre comerțul internațional, drum bine apărat și precizat. Dacă am fi căutat ca înainte de a organiza comerțul produselor rurale, să fi pus pe baze metodice tocmai producția însăși, am putea spune că țara românească a început să păsească în toate privințele pe o cale de metodă și disciplină, tocmai nuanța ce caracterizează economia de astăzi.¹⁾ Dar noi am făcut calea cam inversă. Am lăsat producția și am organizat consumația. Probabil că am adoptat punctele de vedere ce se sbat de un timp încoace să demonstreze, că activitatea care dirijază economia de astăzi este consumația și nu producția. În articolul nostru: autohtonizarea soluțiilor crizei în cadrul cooperăției,²⁾ făceam o vagă enunțare a acestui principiu, fără să insistăm prea mult asupra lui. De atunci însă s'au mai produs unele demonstrații pe acest teren, așa că e bine să revenim.

Di Ilie Cristea, persoană cunoscută, din tocmai scrierile sale ca nemulțumită cu actuala organizație economică a societății, insistă într'o revistă bine cunoscută în publicistica românească³⁾ asupra desacordului dintre cele două regimuri ce se manifestă în Europa: capitalist și socialist și observă că cu toată truda, cel dintâi cu greu va mai putea ține societatea în frâu, tocmai din cauza imposibilității sale de a interveni pentru înfrânarea relelor isvorâte din egoismul proprietății private. În același timp, Dsa își exprimă admirația despre regimul ce s'a întronat în Rusia și care prin planul de cinci ani pe care-l urmărește în dezvoltarea sa, a pornit în organizarea economică nu dela producție, ci dela consumație.

Lăsăm la o parte prognosticurile asupra reușitei sau nereușitei planului de cinci ani (piatiletka) pe care l-au întocmit sovietele pentru reglementarea vieții economice în Rusia și

¹⁾ Vezi conferințele sociologului W. Sombart.

²⁾ Vezi T. C. A. nr. 3 din 1931.

³⁾ Vezi „Societatea de mâine” nr. din 15. II—1. III 1931, articolul: Economie organizată.

ne mulțumim să dăm mai jos numai unele păreri ale câtorva oameni cunoscători adânci ale trebilor în Rusia sovietică. Astfel dl A. Boldur ocupându-se în opt articole consecutive în ziarul „Cuvântul” despre această problemă scrie:

„Problema planului nu poate fi privită altfel decât ca o încercare învecinată primejdios ca o fantezie”. („Cuvântul” din 21/I. 1931). Apoi:

„Nici chiar Trozki n'are încredere în plan. Socialismul presupune o organizare care satisface nevoile directe ale omului, iar în Rusia nu sunt nici măsuri de aprovizionare.

Posibilitatea realizării socialismului prin măsuri economice, ar fi cel mai bun mijloc de a convinge lumea că socialismul este mai preferabil decât capitalismul actual. Inșă planul de cinci ani nu este capabil să ne aducă așa ceva pentru că este fantastic”. („Cuvântul” din 28/I. 1931).

Dacă aceste nu ne-ar fi suficiente, să trecem la altele. Lăsăm la o parte mărturisirile comunistului Panait Istrate din a sa carte: „Spovedania unui învins” pentru că am putea crede că aceste mărturisiri sunt mai mult sentimentalisme ale unui literat, sau în orice caz ale unui om care e mai mult scriitor decât doctrinar bolșevic. La Frankfurt am Main, a apărut însă în anul trecut o carte despre stările din Rusia, intitulată: Das Experiment des Bolschewismus. Autorul ei Arthur Feiler ne descrie în ea, datele culese la fața locului. Și după felul cum scrie, ne pare un om cuprins de obiectivitate, mai cu seamă că toate afirmațiunile le sprijină pe date numerice, date cari abundă în a sa expunere, cu un lux ce ne dă încrederea deosebită în concluziile ce reies din ele. Astfel zice el:

„Aceece a construit economiceste bolșevismul până acuma, nu este socialism și nici comunism. Acela (bolșevismul, socialismul) n'a venit încă, nici în Rusia. Totul este, sau trebuie să fie pregătirea drumului în scopul comunismului. Și cu cât mai intensă va fi experiența, cu atât mai lung va fi și acest „drum spre socialism” și cu atât mai depărtată ținta”. Și reproducând o convorbire între autor și un comunist, redă următorul fragment: „cât credeți Dvoastră că va mai dura dictatura?, a întreat autorul. Iar comunistul i-a răspuns: „vecinic”.¹⁾ Iar mai jos, același autor spune: „într'adevăr există astăzi în Rusia un capitalism de stat cu o bază largă de economie privată, însă politicaeste sub domnia clasei muncitoare sau mai mult sub domnia partidului comunist”.

Citate s'ar putea reproduce multe, pentru că întreaga carte de 280 pagini, poate fi folosită ca atare. Dar ne mulțumim cu ceea ce am înfățișat până acuma. Mai adăugăm apoi acestor texte unele declarațiuni ale lui Georges Valois, care deși s'a

¹⁾ Das Experiment des Bolschewismus de Arthur Feiler, pag. 56.

exprimat favorabil planului de cinci ani, a făcut până la urmă atâtea rezerve că ele desfid orice optimism. („Cuvântul” din 28/I. 1931). Asupra reușitei acestui plan deci, nu adăugăm nimic dela noi, ci lăsăm ca timpul să-și spună cuvântul său hotărâtor. Iar acum să ne întoarcem la oile noastre.

În afară de reușita sau nereușita planului de cinci ani, putem afirma că el nu se ocupă cu consumația, sau mai bine zis, el se ocupă cu toată viața economică a Rusiei bolșevice și o prevede cu calcule migăloase în toate direcțiile ei de manifestare. Nici vorbă deci de a organiza exclusiv consumația. Astfel autorul de care am vorbit noi mai sus, (A. Feiler) îl definește în felul următor: „este ca un buget, însă nu numai pentru finanțele statului și încasările și cheltuielile sale ca peste tot, ci un buget pentru toată economia în toate manifestările sale. Se bugetează ceace trebuie să se producă, cât și pentru cari scopuri și cum să se întrebuițeze această producție în scopurile consumative ale populației pe de o parte și în construirea de locuri de producție, pe de altă parte. Se bugetează la ce prețuri să se producă și la ce prețuri să se reducă producția. . . . scopurile sale (ale planului) sunt scopurile politice generale ale regimului și aceste scopuri politice generale sunt în plan clare, tot așa de dure, tot așa de fără considerente, tot așa de consecvente și de decisive cum este însăși conducerea politică”.¹⁾ Bazați deci pe această definiție putem spune precis, că planul de cinci ani, departe de a organiza viața economică plecând dela consumație, este mai mult un fel de a face să se desfășoare lucrurile după calculul în prealabil executat. Că se poate conduce viața economică după calcule numerice precise, admite oricine că este o aberație să crezi. Se știe doar că un general german voise să introducă un plan unic de instrucție în armată și a dat greș. Și doar viața militară nu cunoaște piedeci când e vorba de disciplină. Cu atât mai puțin va reuși cineva să comande dintr'un cabinet viața economică, în ale căreia angrenaje multe interese trebuiesc armonizate. Această încercare a bugetării generale ar fi un experiment gigantic chiar atunci, când toată economia ar fi socializată. În Rusia însă, agricultura trăește încă în mare parte în formă de economie privată, așa că cu atât mai greu s'ar putea ajunge scopul propus.²⁾ De altfel în manevrarea planului bolșevicii se conduc și astăzi după metode capitaliste: influența prețurilor.

Oricât ar voi Rusia bolșevică să coordoneze prin planul de cinci ani toți factorii economiei, tot dela producție pleacă. Așa de exemplu tabloul ce urmează, arată mersul producției în diferitele domenii ale vieții economice în procente față de 1913. Astfel avem:

¹⁾ Ibidem pag. 76. ²⁾ pag. 77.

	1913	1922/23	1927/28	1932/33
Cărbuni de pământ	100	38,1	122,5	259,5
Petrol	100	49,5	125,8	233,3
Turbă combustibil	100	162,5	450,0	1000,—
Fier brut	100	7,1	78,6	238,1
Mașini agricole	100	20,9	186,6	743,3
Superfosfate	100	9,1	277,7	6181,8
Bumbac materie	100	27,7	121,0	288,8
Lânărie	100	23,2	101,0	284,2
Zahăr	100	16,4	103,9	201,6
Sare	100	48,0	116,3	264,0

Din tabloul de mai sus, reiese limpede ce proporții fantastice vor să dea producției. Aceste cifre progresive ale producției, vor trebui atinse bazându-se pe toată perioada de durată a planului, pe o capacitate de investiție de 76 miliarde ruble. Iar pentru ca să reiasă mai bine progresia producției, să dăm câteva cifre directe. Astfel extracția cărbunilor va trebui să se urce dela 35,4 milioane tone cât a fost în 1927/28, la 75 milioane tone în anul 1932/33; forța motrice procurată pe cale electrică și care în 1913 a fost de 2 miliarde Kw., iar în 1927/28 de 5 miliarde, va trebui să se urce în 1932/33 la 22 miliarde kilowați; producția de fontă care în 1913 a fost de 4,2 milioane tone, va trebui să fie în 1932/33 de 10 mil. tone etc. În consecință ceea ce preconizează ca punct de plecare planul de cinci ani, este mărirea producției în tot complexul activității economice. În unele direcțiuni a reușit, cum este de exemplu în industrie, în agricultură însă planul a dat gres. Așa de exemplu, pentru anul 1927/28 producția agricolă în loc să se urce la 104% față de a anului 1926/27, s'a coborât la 98,9%, iar cerealele au dat în același an numai 93% față de 97,5% cât se aștepta.¹⁾ Avem deci verificarea afirmațiilor noastre anterioare, că nu se poate governa viața economică cu cifre dinainte stabilite. Dar în același timp putem afirma că nicăiri nu se prevede în planul de cinci ani vre-o preferință a consumației în punctul lui de mâncare, față de producție. Că totuși consumația e trecută în aceeași importanță iarăși nu este o notă în defavorul concluziei la care avem să ajungem, pentru că cu aceeași diabolică meticulozitate, în plan se prevede creșterea populației, repartizarea ei la sate și orașe, creșterea produsului național pe cap de locuitor, etc. etc. Putem spune în definitiv că planul organizează pe cinci ani toată viața economică și socială a Rusiei sovietice. Iar ca rezultat definitiv este speranța comunismului; de a încereni toată Europa. Față de acest rezultat pe care-l urmărește comunismul, de sigur că și celelalte state, vor reacționa. Iar din această ciocnire de tendințe nu poate să iasă la iveală decât un sistem care nu va fi de sigur nici cel capitalist, dar nici cel comunist integral.

¹⁾ Ibid pag. 81.

El e definit de dl A. Boldur în termenii următori: „Se pare că statele europene își caută actualmente un nou ideal care se găsește la mijloc între libertatea economică și capitalismul exagerat, atât în viața de stat a fiecărei națiuni aparte, cât și a tuturor națiunilor la un loc.

După cum tipul clasic al democrației, regimul libertății absolute, suferă tot mai mult și mai mult știrbiri, tot așa este destinată la îngustare și ideia libertății economice absolute — lozinca veche „laisser faire, laisser passer”.

Voința omului trebuie să intervină pentru ca să ordoneze ciocnirea factorilor economici. („Cuvântul” din 3/II 1931).

Dar trebuie să mai adăugăm ceva. Sistemul ce va reeși necesar pentru reorganizarea vieții economice, nu se poate impune de nimeni ad-hoc. Fenomenele de orice natură ar fi ele se succed progresiv unele din altele, fără salturi. Acest lucru îl recunosc și cei mai fervenți socialiști.¹⁾

Din felul cum am văzut că se definesc lucrurile în Rusia sovietică, nimic n'am putut aduce ca dovadă că organizarea economică de acolo, pleacă dela alte baze decât producțiunea. Ceeace intervine ca noutate este acea enormă concentrare a producției; fapt care o mărește la unitatea de suprafață cultivată, iar mărirea producției este astăzi singurul mijloc de a face economie rentabilă.

Concentrarea producției fără cooperatie agricolă nu se poate concepe. De aceea credem că este timpul ca această instituție să fie trecută pe primul plan al cooperativelor. Ea aduce foarte multe avantaje, chiar față de modul de concentrare al producției în sistemul sovietic. În primul rând concentrarea rămâne în limite admisibile. Prea întinse teritorii concentrate, scapă iarăși dela bunul mod de conducere. Pe urmă în acest fel de concentrare a producției nici o știrbire nu se aduce dreptului de proprietate știrbire care ar ultragia însași simțul țaranului și l-ar face refractar inovației așa cum se întâmplă și în Rusia sovietică și unde constituie unul din motivele pentru cari planul de cinci ani a fost defectuos. În fine, proprietatea privată rămânând în ființă se menține spiritul de emulație la muncă, spirit ce nu poate dăinui în sistemul egalității absolute. Această egalitate absolută între oameni, este ceva absurd, chiar monstruos.

Așa stând lucrurile, în instituția cooperatiei vedem noi rezidând sistemul economic care să împace antagonismele dintre cele două extreme ce astăzi se ciocnesc cu înverșunare: capitalismul și comunismul; cât despre importanța mai mare a consumației față de producție, socotim că nu poți consuma ceva ce încă nu s'a produs. În aceste condițiuni organizarea producției agricole pe baze cooperative, trebuie luată în considerare cel puțin cu aceeași fermitate cu care s'a organizat comerțul produselor economiei agrare.

¹⁾ Vezi K. Kautsky: Dela democrație la robie de stat.

Normele de organizare și funcționare ale cooperăției săsești din România

de Gh. Dragoș, profesor.

Mișcarea cooperativă la Sașii din Ardeal a pornit în anul 1860, în special sub imboldul Camerei de comerț din Brașov. Se înființară în vre-o câteva comune mai mari cooperative de credit după sistemul Schulze-Delitzsch. Acestea însă n'au corespuns spiritului populațiunii săsești, adânc solidarist, deoarece nu aveau în vedere atât interesul comun, cât mai cu seamă interesul unor cercuri restrânse. Pentru acest motiv, *partea cea mai mare a cooperativelor amintite s'au transformat cu timpul în societăți capitaliste.*

Adevăratele realizări cooperativе au început să se înfăptuiască deabia în anul 1885, sub forma *cooperativelor de credit* sistem „Raiffeisen”. Inițiatorul și sufletul mișcării cooperatiste a fost *Drul Carol Wolff*, directorul băncii „Hermannstädter Allgemeine Sparkassa”.

La anul 1905 se începu și înființarea de *cooperative de consum*, tot după sistemul Raiffeisen. Se mai înființară apoi și alte soiuri de cooperative: lăptării cooperative, cooperative pentru valorizarea produselor viticole, mori cooperative etc., cari însă nu au ajuns niciodată la o prea mare dezvoltare.

Rădăcini mai adânci au prins numai cooperativele de credit. Cele de consum până la finea războiului au ajuns la o oarecare dezvoltare, nereușind însă să câștige importanța celor de credit. După războiu s'a început însă o adevărată avalanșă de desființări de cooperative de consum, pe deoparte din cauza crizei, pe dealtă parte însă din cauza lipsei de capital propriu, lucrând în special cu mijloace financiare streine, a căror procurare necesită plătire de dobânzi.

Cauza pentru care nu au capital propriu suficient cooperativele de consum, este tocmai sistemul lor de organizare „Raiffeisen”, care are la bază principiul responsabilității nelimitate și solidară. Drept urmare în acest sistem nu joacă rol atât capitalul propriu, cât mai cu seamă mijloacele financiare streine, în special creditele.

Dacă la cooperăția de credit și la bănci împrumuturile sunt de însăși natura lor, la cele de consum creditele mari

mai mult strică. Deci sistemul Raiffeisen nu e prielnic coope-
rației de consum, mai cu seamă dacă activează în centre
mai mici de populație, cu număr redus de consumatori, cu
circulația mică de mărfuri, cum e cazul cooperativelor de son-
sum săsești.

Dar considerațiunile acestea de ordin general, precum și
istoricul dezvoltării coope-
rației săsești nu formează obiectul
preocupărilor mele din articolul de față. Ele vor forma su-
biectul unui alt articol viitor. Deocamdată voi înfățișa numai
normele de organizare ale cooperativelor la Sașii din Ardeal.

Cooperația săsească se sprijinește pe trei instituțiuni cen-
trale, toate cu sediul la Sibiu.

1. „*Hermannstädter Allgemeine Sparkassa*” („Casa generală
de economii din Sibiu”) înființată în 1841, care deși face afa-
ceri obicinuite de economii și credit și cu particularii, totuși
ea a aprovizionat cu credite dela început până azi, atât coope-
rația de credit, cât și pe cea de consum.

2. „*Centrala cooperativelor de consum Raiffeisen*”, (înfiin-
țată în 1906) având rolul de magazin central de aprovizionare
cu mărfuri al cooperativelor de consum.

3. „*Uniunea cooperativelor Raiffeisen*”, (înființată în 1886)
cu atribuțiuni de îndrumare și control.

Toate cooperativele, fără deosebire de categorii, sunt afi-
liate acestei uniuni, care a stabilit normele lor de organizare
și funcționare în statute tip, impuse tuturor.

Să vedem cari sunt aceste norme:

La cooperativele de credit.

Cooperativele de credit se organizează după sistemul
Raiffeisen, având a respecta următoarele principii:

1. Limitarea cercului de activitate la o singură comună;
2. membrii au răspunderea nelimitată și solidară; 3. coope-
ri-
vele urmăresc satisfacerea interesului comun economic și so-
cial al membrilor, nu scopuri de câștig; 4. din această cauză
capitalul social nu e remunerat cu dividendă, ci cu dobândă
fixă de 5%; 5. de asemenea membrilor consiliului de admini-
strație nu li se acordă tantieme din profit, ci li se dă jetoane
de prezență.

Capitalul social este format din cote mici de câte 10 lei,
un membru având dreptul să subscrie o singură cotă, care nu
se poate ceda. Părțile sociale fiind mici, se înțelege că și ca-
pitalul cooperativelor e neînsemnat. Pentru acest motiv rolul
important la aceste cooperative îl au mijloacele financiare
streine, procurate fie sub formă de depuneri, fie sub formă
de credite. Iată de ce a fost nevoie de introducerea responsabi-
lității nemărginite și solidară pentru membrii.

Scopul urmărit de cooperativele de credit este: de a des-
volta spiritul de economie în populațiune, încurajând depune-
rile și fructificându-le, de a acorda credite cât mai convena-

bile. (Depuneri pot face și membrii și nemembrii; de asemenea și creditele se pot acorda și unora și altora, percepându-se dela nemembrii de obicei o dobândă ceva mai mare). Ca scop general cooperativele de credit mai urmăresc stimularea și sprijinirea tuturor acțiunilor comune de ordin economic ale membrilor, în special procurarea în condiții avantajoase a articolelor necesare agriculturii, valorizarea produselor agricole, dezvoltarea industriei casnice, asigurările mutuale etc.

Demn de amintit este și rolul, ce și l-au impus încă din primele timpuri cooperativele de credit, de a apăra de înstrăinare pământul posedat de Sași și în acelaș timp de a acapara noui terenuri în favorul conaționalilor.

În acest scop statutele prevăd pentru consiliile de administrație obligația de a cumpăra cu mijloacele cooperativelor toate proprietățile săsești scoase în vânzare, și a le revinde membrilor.

Acordarea împrumuturilor se face de preferință membrilor. În caz de prisos de fonduri se pot acorda împrumuturi și nemembrilor. Când fondurile sunt puține, iar solicitatorii de împrumuturi sunt mulți, se dă totdeauna preferință membrilor cari nu au mai ridicat împrumuturi, sau au ridicat sume neînsemnate.

Cenzorilor și membrilor consiliului de administrație nu li se pot aproba împrumuturi mai mari, decât cu aprobarea unanimității consilierilor cooperativei și cu a Uniunii.

Împrumuturile, după durata lor, sunt de 2 feluri: 1. împrumuturi pe termen scurt, până la doi ani; 2. împrumuturi pe termen lung, până la 10 ani. Prelungirea termenului peste 10 ani o poate face numai adunarea generală.

Profitul net și repartizarea lui. Distribuirea profitului net se face astfel: 5% dobândă capitalului; 20% cel puțin se dau fondului de rezervă; 20% se repartizează între fondul pentru apărarea pământului („Bodenverteidigung”) și cel pentru protejarea orfanilor. Ce rămâne se folosește pentru scopuri culturale, sociale și economice de interes obștesc.

Administrația este exercitată de 3 organe: Consiliul de administrație, comitetul de cenzori și adunarea generală.

Consiliul de administrație e ales de adunarea generală pe 3 ani, fiind format de regulă din 5 membrii. Dintre consilieri unul e ales casier tot de către adunarea generală și tot pe timp de 3 ani. Casierul e obligat să depună o cauțiune în mărimea fixată de adunarea generală.

Dintre consilieri, retribuți sunt numai președintele și casierul, ceilalți având drept numai la jetoane de prezență. Tan-tieme nu li se dau.

Cenzorii sunt aleși, tot pe trei ani, de adunarea generală. Numărul lor e de 3. Când se aleg mai mulți, numărul lor tre-

buie să fie divizibil cu 3. O treime a comitetului de cenzori se înouiește în fiecare an.

Adunarea generală e formată din membrii cooperativelor, având fiecare un singur vot și neputând fi reprezentați prin procuratori. Femeile n'au drept de vot în adunarea generală.

Prezența unei treimi din membrii în adunarea generală, îi dă acesteia valabilitate. Absența succesivă și nemotivată a unui membru dela trei adunări generale, atrage după sine excluderea.

Adunarea generală este singură în drept să fixeze: procentul dobânzilor la depuneri și împrumuturi, limita sumelor ce sunt a se primi ca depuneri și credite, precum și limita sumelor împrumuturilor acordate. Salariile funcționarilor, președintelui și casierului se fixează tot de adunarea generală. De asemenea și jetoanele de prezență.

Uniunea poate trimite un delegat la adunările generale ale unităților; tot ea e în drept de a aproba, sau anula anumite hotărâri ale adunărilor generale, aduse în contradicție cu statutele. În acest scop cooperativele sunt obligate a trimite Uniunii copii de pe procesele verbale ale adunărilor generale.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Cooperativele de consum.

Cooperativele de consum sunt organizate tot după sistemul răspunderii nemărginite a membrilor.

Ele sunt obligate a fi membre, atât la Uniune, cât și la Centrală.

Scopul cooperativelor de consum este de a pune la dispoziția consumatorilor mărfuri de calitate bună și ieftine, în cazul cel mai rău pe prețul pieții. În acele comune, unde n'ar exista cooperative de credit, cele de consum pot primi și depuneri spre fructificare, bineînțeles cu aprobarea adunărilor generale. De fapt în 1929 funcționau numai 6 cooperative de consum în comune lipsite de cooperative de credit. Cu toate acestea numărul celor cari au primit depuneri spre fructificare a fost de 24.

Vânzarea mărfurilor, conform statutelor, urmează a se face pe bani gata pentru a feri cooperativele de pagubele inerente vânzării pe credit cari aduc după ele urcarea prețurilor la mărfuri, suportată tot de cumpărătorii serioși. Această dispoziție are un rol educativ, de a obicinui populația cu o mai ordonată și sistematică organizare a consumului. De fapt această dispoziție nu s'a aplicat întocmai, întrucât în anul 1929 vânzările pe datorie reprezentau 10% din fondurile de afaceri ale cooperativelor.

Între scopurile cooperativelor de consum figurează și operațiunea mijlocirii produselor agricole.

Organele administrative ale cooperativelor de consum sunt aceleași, ca și ale celor de credit.

Consiliul de administrație e format din 3—5 membrii, aleși pe 3 ani, având în frunte 1 director, 1 subdirector. Tot din consiliu face parte și casierul.

Consiliul e ajutat de un vânzător, care e conducătorul magazinului. El e funcționar, fiind angajat prin contract de adunarea generală, la propunerea consiliului.

Vânzătorul are obligația depunerii unei cauțiuni, fixată prin contract. El e retribuit cu un salariu fix, un procent asupra vânzărilor, în multe cazuri acordându-i-se și locuință în natură.

Defapt până în anul 1910 vânzătorii au fost retribuiți numai cu salariu fix. Observându-se că această formă de remunerare nu dă destul imbold pentru intensificarea vânzărilor, în anul 1910 se introduce și sistemul remunerării cu procente asupra totalului vânzărilor, pe lângă salariul fix.

Vânzătorul, funcționarii și persoanele cari au interese contrare cooperativei, nu pot fi aleși în consiliul de administrație. Cenzorii, consilierii și vânzătorul nu pot fi înrudiți.

Pe când la cooperativele de credit casierul conduce registrele, la cele de consum această funcție o îndeplinește subdirectorul. BCU Cluj / Central University Library Cluj

Dispozițiunile statutare privitoare la adunările generale și la cenzor sunt aceleași ca și la cooperativele de consum. Deosebirea consistă numai în obligația cenzorilor de a-și exercita atribuțiunile în baza unui regulament tip impus de Centrală. Interesant e că la cooperativele de consum femeile au drept de vot în adunarea generală. Desigur ele sunt cei mai buni cumpărători și clienți ai cooperativei.

Capitalul. La cooperativele de consum riscurile fiind mai mari și ele având nevoie de mijloace financiare proprii mai însemnate; afară de aceea lipsindu-le putința de a-și procura mijloace streine pe altă cale decât a creditelor, a fost natural să se permită membrilor să poată subserie mai multe cote. Li se permite să participe cu 1—10 părți sociale a 10 lei la capitalul cooperativelor. Nici pe această cale, având în vedere valoarea mică a părților sociale, cooperativele de consum n'au reușit să adune capitaluri mari. În 1929 capitalul social reprezintă deabia 1,45% din totalul capitalului de exploatare, format în mare parte din credite, fie în mărfuri dela Centrală și diferiți comercianți, fie în bani dela Casa generală de economii din Sibiu. Dobânzile mari plătite la aceste credite, precum și vânzările pe datorie, au contribuit în ultimii 3 ani la lichidarea unui număr de 20 cooperative.

Beneficiul brut și distribuirea lui se face după normele de mai jos:

Cel mult 60% *) se distribuie membrilor sub formă de risturnă „în raport cu valoarea mărfurilor cumpărate”. Pentru a se împăca principiul sistemului Raiffeisen, de a nu se acorda membrilor alte remunerații, decât o dobândă fixă la capital, statutele spun că risturnele nu constituie un câștig, ci o economie.

De fapt așa este îndeobștă motivarea risturnelor. Mărfurile se vând pe prețul pieței, mai urcat ca cel de cost, din motiv de prevedere, pentru a nu se înregistra pierderi. Plusul de preț, plătit de consumatori, e drept să le revină tot lor, nu ca în cazul comercianților, cari rețin pentru ei acest plus.

De fapt tocmai aici se află avantajul adevăratei coope-rații de consum.

Profitul net e format din suma ce rămâne după retrage-rea cotei de 60% pentru risturne din beneficiul brut. Distri-buirea lui se face astfel: 5% dobândă capitalului social, 20% fondului de rezervă. O cotă, fixată de Centrală pentru servi-ciul de control. Din ce rămâne, statutele permit să se acorde tantieme funcționarilor și consiliului de administrație. Această abatere dela dispozițiile statutare ale cooperativelor de cre-dit, se datorește desigur imboldului ce se intenționează a se da consilierilor și funcționarilor, cari la cooperativele de con-sum au a depune o muncă mai intensă și mai complicată.

În baza statutelor, pe lângă fondul de rezervă, cooperati-vele mai pot înființa și alte fonduri speciale.

Acestea sunt în esență normele de organizare ale coope-rativelor de credit și de consum ale Sașilor din Ardeal. Ră-mâne de văzut în alte articole, ce avânt a putut lua coope-rația pe baza lor.

Trimiteți abonamentul la revistă
pentru anii 1930—31.

*) De fapt, după războiu, procentul a ajuns și la 73.

Cooperativele școlare

de Mina I. Grădinaru

Problema cooperativelor școlare din țara noastră, care preocupă deopotrivă de mult cooperația ca și învățământul, nu a primit până azi, nici o deslegare definitivă din partea forurilor interesate, ca dezvoltarea lor să fie îndrumată în mod unitar. Inceputurile promițătoare apărute în mod izolat nu sunt suficiente a determina o mișcare sănătoasă, ci mai degrabă pot fi considerate ca aparițiuni plătând ce luptă cu greutate pe care numai acei cari le conduc le cunosc și nu întotdeauna pot servi de exemplu și pentru alții. Astfel, Uniunile cu Oficiul Cooperației Române dimpreună și cu Ministerul Instrucțiunii sunt cei dintâi chemați să-și arate numai bunăvoința de a le îndruma, fără să se creadă de cineva, că ne-am gândit și la bugetul Statului. În această privință ne bazăm pe adevăruri verificate în prezent, ca și în trecut: învățământul trebuie să satisfacă nevoile poporului și acest lucru cooperația școlară îl îndeplinește fără a aduce modificări programei învățământului, iar pe de altă parte trecutul ne-a arătat, că învățătorul care evadează din cei patru pereți ai școlii și ia contact cu realitatea satului, în mod desinteresat, cimentează edificiul țării. Învățătorimea din vechiul regat a salvat poporul din ghiarele cămătăriei și arendașiei datorită curentului haretist, acțiune prin care misiunea de învățător s'a înobilat, iar poporul a câștigat din punct de vedere economic, social și cultural.

Astăzi ne întoarcem înapoi să legăm firul întrerupt sub o nouă formă, care să corespundă cerințelor de progres ale învățământului și organizării sociale de mâine.

De aceea, vom încerca să arătăm situația cooperativelor școlare din întreaga lume, ca numai după aceea să ne oprim și asupra dorințelor noastre.

Incepând dela cele mai înalte școli, universitățile și sfârșind cu școlile primare, găsim cooperative școlare pe lângă Universitățile din Oxford și Dublin din Anglia, Harvard din America, Berlin, Calcutta, iar cea mai interesantă, fiind a universității din Varșovia. Nici noi nu stăm mai prejos, căci pe lângă universitatea din București funcționează o cooperativă a studenților, care are un restaurant.

În Rusia Sovietică numărul lor se cifrează la 67.500. În ținuturile Harkov, Kiev și Odessa din Ucraina 86% din școli au cooperative școlare, iar 44% din elevi sunt membri. Comunismul a schimbat toate instituțiile afară de cooperatie pe care a adaptat-o nevoilor sale politice și economice.

În Mexic există o cooperativă a școlilor industriale, comerciale și tehnice care au din 1926 în capitala țării o expoziție permanentă cu un număr de 80.000 articole lucrate de elevi, expuse spre vânzare.

În Budapesta există o cooperativă care prin modul său de funcționare e un centru de atracție al străinilor. Baza învățământului în acest institut îl formează lucrul manual. Elevii sunt dela vârsta de 13—15 ani și sunt împărțiți în grupe după aptitudinile de inteligență, de caracter și de abilitate manuală, sub conducerea unui șef ales de fiecare grup, în mod secret, în fiecare săptămână. Fiecare grup ascultă de șef și răspunde în mod colectiv de executarea lucrului. Chiar greșelile pentru executarea lucrului se apreciază de grup, apreciind și valoarea lui după o anumită scară fixată de direcție. Sancțiunile sunt individuale însă și colective prin acest procedeu simplu, care pune în joc onoarea grupului.

În Cehoslovacia cooperativele școlare sunt opera Crucii Roșii a Tinerimii, unde a îmbrățișat mai mult producția: jucării artistice, broderii, țesături, lucrul faianței, grădinaritul etc. Cooperativa școlară din Jedlina a adus prosperitatea satului prin fabricarea jucăriilor pentru copii din lemn. Cea din Vel Vseli a reinviat lucrul vechiu țărănesc al faianței, salvând populația satului din sărăcie. Mai găsim și multe cooperative școlare de economie.

Polonia are un însemnat număr de cooperative școlare, care se ocupă cu aprovizionarea elevilor cu cărți și rechizite școlare. În această țară Ministerul Instrucțiunii a delegat în anul 1924 pe D. Dobrawski cu propaganda și îndrumarea lor și dimpreună cu Uniunea de cooperative din Varșovia a numit o comisie specială pentru îndrumarea lor.

Asupra cooperației școlare din Franța vom insista mai mult, pentru că au cea mai largă dezvoltare în învățământul primar și a căror organizare e cea mai perfecționată. Inițierea lor este datorită inspectorului școlar Profitt, care în 1919 văzând sărăcia comunelor pentru a întreține școlile, a făcut apel la elevi prin învățători, preconizând cooperativele școlare. În circulările sale de atunci se găsesc lucruri actuale și pentru noi, din care vom cita câteva:

„În opera de reconstruire economică ce se impune, Școala are rolul ei. Ea vrea din ce în ce mai mult să inițieze pe copii în viața practică, ea vrea mai ales în agricultură, să-l facă în stare să înțeleagă o experiență, o analiză, o încercare de cultură și să citească cu folos o carte sau un ziar agricol. Dar le lipsește totul... (circulara către primari...).

Biruitoare prin arme, în războiul care a fost impus, Franța rămâne angajată în altă luptă, în care de multă vreme îi este în joc viitorul. Pe un alt teren pe care-l cunosc bine și producătorii și comercianții noștri, lupta continuă și știm cu toții greutatea situației economice în clipa de față.

Cu o țară de refăcut cum să susținem concurența străină și cum să încetăm de a fi tributari ai națiunilor vecine? Nu vi se pare că pentru opera uriașă care se impune, trebuie să adoptăm metode nouă, unelte nouă? Nu vi se pare că în opera aceasta lungă și grea, nu vom fi făcut nimic dacă nu vom fi pregătit pe copii pentru întrebuițarea acestor metode și acestor unelte și dacă nu-i vom fi înarmat, mai bine ca în trecut, din punct de vedere științific și practic? Nu-i pretentios, dacă credem că elevii școlilor noastre pot fi vitejii soldați ai victoriei militare“.

Fără a voi să facem din ei savanți și mai puțin semi-savanți, n'am face opera folositoare să-i facem să înțeleagă lucrurile, natura, meseriile, viața practică și prin aceasta să i facem să iubească carierile productive? Neapărat că nu școala primară va da țării agronomii și tehnicienii de care are nevoie. Rolul ei este îndeplinit atunci când a inițiat pe copil în primele cunoștințe; când i-a deschis mintea către progres prin dezvoltarea facultăților lui de atenție, de observație și de cugtare, când i-a trezit în inimă iubirea pentru o ocupație particulară, adică prima vocație. Dar rolul acesta este capital, inițierea dată de către școală este de cele mai deseori hotărâtoare, primelă lecții, ori cât de elementare ar fi, numai să fie bine făcute, au o însemnătate covârșitoare“.

Aceste apeluri au găsit în rândurile învățătorilor francezi înțelegerea cuvenită și până azi aproape 10.000 de școli primare au aderat la această mișcare. Aceste cooperative școlare au înfăptuit minuni: au dotat școlile cu muzee, cu colecțiuni științifice, microscopie, colecțiuni de minerale, pile electrice, hărți geografice, laboratorii, lanterne pentru proiecțiuni, cinematografe, biblioteci, etc. Unele au câte o farmacie, posturi meteorologice, de radio, ba unele au și câte un fonograf, pentru a învăța pe elevi cântările mai bine.

S'a putut ajunge la acest rezultat utilizându-se ingeniozitatea copilului cu toate talentele sale, și ca fiecare cooperativă școlară să aibă o activitate potrivită cerințelor regiunii sale. Multe aparate se construiesc chiar de elevi, colecțiuni se fac tot de către ei, iar pentru ceea ce se cumpără se fac serbări și se folosesc cotizațiile membrilor activi și onorari, precum și donațiile. Din toate aceste venituri se mai fac excursii, se ajută elevii săraci, se fac abonamente, etc.

Mai sunt în această țară așanumitele cooperative școlare forestiere ce sunt mai mult în munții Jura, care se ocupă cu împădurirea terenurilor sterpe și ameliorarea terenurilor de pășunat, care au un trecut de prin 1898. Fac parte din ele

elevii școlilor primare, cei din cursurile de adulți și ca membri onorari locuitorii comunelor, plătind toți cotizații cât se poate de reduse. Cooperativele plătesc toate lucrările mai importante ca desfundatul terenului, iar la cele mai ușoare participând și elevii. Federația acestor cooperative din ținutul Ain care numără 53 de asemenea cooperative, a împădurit până în anul 1924, 766 ha. plantând 2,895.511 plante, a ameliorat 70 ha. pentru pășunat, a altoit 8277 de pomi, a plantat 11.979 de arbori fructiferi și 2291 copaci de înfrumusețare a drumurilor și pietelor publice.

Această mișcare este susținută printr'o propagandă activă prin cărți cărți și broșuri scrise de dna Coulon, M. Profit, Ferdinand Cattier și Bugnon, precum și de M. Lapie, vechi rector al Academiei Franceze.

Chiar cooperativele școlare au organe proprii de propagandă ce apar cu cheltuiala lor: Școala cooperativă, Școlarul cooperativ, „Stupul“, etc.

Pentru îndrumarea lor există un Oficiu Central al cooperativei școlare înființat cu concursul asociațiilor institutorilor și inspectorilor școlari, precum și acela a Federației Naționale a Cooperativei franceze, cea mai superioară instituție de îndrumare cooperativă.

Nu pot trece cu vederea să nu pomenesc despre o altă mișcare a tinerimii, care este bazată tot pe principiile cooperativei și care se desfășoară în Statele Unite ca și în Anglia. Sunt cluburile Work în care intră ca membrii, numai băieți și fete de la 10—18 ani. Fiecare club își alege un scop: creșterea porcilor, a păsărilor, cultura porumbului, a cartofilor, fabricarea conservelor, fabricarea de articole necesare pentru casă, etc. În anul 1922 erau înscriși peste 60.000 de tineri numai în clubul pentru cultura porumbului. Unele cluburi au chiar terenuri pe care lucrează, altele animale, etc. Membrii au obligațiunea de a executa personal toate lucrările ordonate de conducere, de a nota observațiile sale în mod zilnic, de a expune produsele obținute în expoziții sau a le vinde în comun.

Vom încheia această parte a comunicării noastre cu țara noastră. Bunele intenții nu ne-au lipsit niciodată. Încă înainte de anul 1908 am avut cooperative școlare în vechiul regat și se vede că au fost într'un număr destul de mare, dacă Ministrul Instrucțiunii de atunci Spuru Haret a fost obligat să dea o circulară ce s'a publicat în Buletinul Oficial prin care arăta că vede cu ochi buni înființarea unor asemenea instituții, pentru care da sfaturi învățătorilor cum să procedeze la înființarea și conducerea lor. Pe atunci circularile Ministerului Instrucțiunii erau o podoabă de stil, și de îndrumare pedagogică pentru învățători.

Războiul din 1913 și cel din 1916—1918 a întrerupt această mișcare și nu a fost reluată decât în 1925 prin înființarea primei cooperative școlare „Matei Basarab“ din comuna Por-

cești, jud. Sibiu în 1925 cu 51 membri și un capital de 97 450 lei. Pornind de aici s'a făcut propagandă prin presă, d. T. Ionescu Pașcani a scris o broșură „Cooperativa școlară“ astfel că după statistica Oficiului Cooperatiei Române din Bălcești am avea un număr de aproape 200 coop. școlare pe lângă școlile primare, în afară de cele de pe lângă școlile secundare, cum e a școlii normale din Sibiu, școala comercială din Săliște și altele. În afară de cele cunoscute oficial sunt multe care nu le cunoaștem.

În județul Sibiu, trebuie să recunoaștem, că a existat o continuă preocupare a autorităților școlare cât și a învățătorilor pentru această mișcare, cât și prin realizările regretatului profesor Bratu dela Școala Normală din Sibiu, care înainte de 1914 a avut o coop. școlară ce funcționează și azi.

Pentru a vedea mecanismul acestor cooperative vom vedea o cooperativă școlară în acțiune.

Inițierea lor în cele mai multe cazuri pornește dela învățători cari le fac nu pentru a satisface cerințele cerute de vre-un program, ci pentru că bazându-se pe dispoziția naturală a copiilor de a se manifesta în mod colectiv, în diferite acțiuni: jocuri cu diferite scopuri, le inițiază ca ei singuri să-și aleagă scopul. Cooperativa școlară este o asociație autonomă, în care elevii sub îndrumarea discretă a învățătorului își propun satisfacerea unor nevoi comune, cu mijloace pe cari le procură singuri.

În acest scop se asociază elevii între ei, sau cu foștii absolvenți, părinți și institutori. Înainte de a porni la înființare se va face pregătirea elevilor convocându-se în acest scop și o adunare a părinților, cărora li se vor da lămuririle necesare. Asocierea este liberă fiind deschisă pentru toți elevii. Elevii mai tineri sunt admiși ca membri pasivi, nebucurându-se de toate drepturile, ca acei mari, cari au și responsabilitatea. Statutul citit de elevi se supune aprobării adunării generale, organul suprem de conducere al cooperativei, care alege consiliul, aprobă socotelile, etc., precum și aplicarea de sancțiuni celor vinovați.

În cazuri de grea cumpănă tinerii cooperatori fac apel la sfaturile învățătorului, care are prin statut și dreptul de veto. Educatorii însă sunt sfătuiți a interveni cât mai rar, lăsând pe elevi să-și conducă organizarea și funcționarea cooperativei în mod efectiv. Căci a te ajuta singur, aceasta încă e un principiu al educației care trebuie complectat cu cel de al doilea „a ne ajuta unul pe altul“ și această virtute educativă realizează cooperativa școlară.

Cooperativa școlară urmărește în decursul funcționării sale realizarea unui scop material și pentru că e o întreprindere economică, poartă numele de cooperativă, spre deosebire de toate celelalte asociații școlare cărora le lipsește acest caracter. Registrele cooperativei școlare sunt formate din caiete, natural după un acelaș model pentru toate, toți funcționarii, se aleg de con-

șiliu sau de adunarea generală, pentru a fi casieri, secretar, bibliotecar, custodele muzeului etc. La altele elevii îndeplinesc aceste funcțiuni cu rândul.

Funcționarea unei cooperative școlare trebuie să acoadă după orice fel de activitate și despre organizarea ei în amănunțimi nu insistăm. Relevăm numai rezultatele ce le putem avea:

1. Îmbogățește materialul didactic în cazul înființării unui muzeu sau grădiniță școlară, pentru a avea un învățământ concret, direct și activ. Elevii trebuie să întotdeauna întrebați cam în felul întrebării „ce au văzut“, nu ce știu. A auzi e bine, dar a vedea e și mai bine. Lucrurile prin urechi fac un drum mai lung, prin ochi un drum mai scurt și mai sigur. Toate aparatele de experiență, precum și toate colecțiile minerale, de insecte, planșe etc., procurate din cotizatiile elevilor sau făcute de către ei la predarea lecțiilor au o valoare mult mai atrăgătoare și educativă.

2. Lucrul manual care răspunde unei activități proprii a copilului este reacțiunea contra școlii pasive. Procurându-și elevii singuri materialul de lucru, executând obiecte utile gospodăriei lor, școlii sau jucării pe care le vând și păstrând într-un dulap obiectele mai bine lucrate pe care să fie scris „Onoare muncii“, nu se vor obține oare rezultate pedagogice mult mai prețioase prin acest fel de organizare a atelierului? Credem că da.

3. Dar cooperativa școlară nu se mărginește numai la un învățământ practic, ea procură elevilor în mod atrăgător și cunosțințe care nu sunt în program. În cazul unei cooperative de aprovizionare cu cărți sau de desfacere a plantelor medicinale pe care le aducem din străinătate, ca și multe altele, elevii fac corespondență cu furnizorii și clienții, procese verbale, capătă noțiunea termenilor comerciali, noțiuni de contabilitate, calcule, etc., care, le sunt de un deosebit folos în viață.

Mai mult, cunoștințele pe care le dă cooperativa școlară formează întreaga personalitate a elevului din punct de vedere fizic, intelectual și moral. În cazul înființării unui post de curățenie condus de către elevi, aceștia sunt obișnuiți a aplica învățămintele igienei: singuri decid ca șeful ales de către ei să supravegheze curățenia corporală a fiecăruia, a clasei și a localului școlii. Deprinderea de a se spăla chiar în localul școlii pe mâni, înlătură murdăria de pe cărți și caiete, precum și boala molipsitoare. În cooperativele școlare franceze fiecare elev are și peria de dinți.

În adunările generale, elevii sunt obișnuiți de a vorbi în public, de a întreține discuții serioase, de a găsi argumente, de a respecta părerile altora, de a-și lua răspunderea faptelor și de a cunoaște foloasele solidarității.¹⁾

¹⁾ La coopération scolaire dans l'école primaire par M. Profit.

Din toate aceste multiple activități pe care le îmbrățișează cooperativa școlară, elevul își apropie pe cea mai potrivită cu gusturile sale, cu aptitudinile sale, dând prilej și învățătorului de a-i îndruma către ce fel de cariere să-și îndrepte pașii.

În cooperativele școlare își găsește aplicarea recomandăția lui Pestalozzi: „Lăsați copilul ca singur să vadă, să asculte, să găscască, să cadă, să se scoale și să se înșele“.

În scopul dezvoltării unei mișcări sănătoase a cooperative-
lor școlare, propunem următoarele:

a) Inițierea unui birou al cooperativele școlare condus de un comitet restrâns din partea Ministerului Instrucțiunii și a Oficiului Cooperatiei, care să aibă în sarcina sa întregă îndrumare a cooperativele școlare, precum și găsirea ca și întrebuintarea celor mai nimerite mijloace de propagandă cum ar fi conferințe cu ocazia cursurilor de vară ale asociației, a adunării asociației județene, editarea broșurilor de propagandă, participarea la expozițiile din țară și din străinătate, așa după cum vom avea în anul viitor Expoziția internațională a Copilului din București, la care vor participa și cooperativele școlare franceze, etc.

d) Inițierea de comitete regionale pe lângă Uniunile de control, cari să stimuleze și să coordoneze această mișcare potrivit cerințelor locale.

c) Inițierea de federații județene acolo unde numărul Cooperativele școlare ar ajunge la un număr suficient prin care să-și satisfacă nevoile materiale.

Incheiem această expunere cu încrederea că și la noi se vor găsi slujitori cari să vie în modestul templu al cooperatiei școlare, pentru a da copiilor noștri o educație integrală pe care americanii o rezumă: capul, inima și mâna pentru a forma pe cetățeanul de mâine, de care are nevoie țara, nu prin carte, ci prin acțiune.

Deci, iubiți învățători și cooperatori, cu toate forțele și din toată inima ajutați această operă.

Ne trebuie o mistică a cooperației

de Ion I. Ghelase profesor.

Frumusețea unei mistici a cooperației este contrarie operelor antice; ea păstrează un contact cu realitățile și ne aduce un apanagiu care este semnul unei culturi înalte. Aceasta este deci o mistică modernă văzută sub acest ultim aspect și în același timp sora misticelor antice fiindcă ea se bazează atât pe imagine precum și pe inteligență. Se pune întrebarea cu o împunsătură de ironie dacă cooperația este capabilă să creeze un transcendentism puternic de sinceritate și realism și dacă este posibil să se desvolte pentru a domina simpla tehnică a acelor ce numim lucrători sociali. Răspunsul este afirmativ însoțit de unele condițiuni: Mai întâi trebuie ca această mistică să se nască în sufletele tinerilor îndrăgostiți de ideal și este necesar a o întreține prin imagini și manieri simbolice cari vor face impresia imaginii tinereței. În epoele sunt zei și eroi. Noi nu-i avem pe ai noștri? Și care este cea mai frumoasă istorie de povestit dacă nu aceea a pionierilor din Rochdale? Și nobila figură a lui Robert Owen și aceea a lui Faurier precum și a lui Charles Gide care a făcut din cooperație cea mai înaltă sinteză umană și socială. Credeți că zeii și eroii antici erau atât de perfecți și venerați atunci când se întâlneau în fiecare zi la răspântii și pe piețe publice? Ei aveau aproape toți o aureolă post mortem și este bine ca să fie astfel pentru propria lor glorie. Dar în epoele nu sunt deloc acte eroice și extraordinare? Dacă deschidem ochii și fără să le idealizăm vedem minunele cooperației ca splendidul edificiu al tinereței cooperatiste, marele arc al călătorilor și alte minunății nevăzute niciodată în această lume; un steag cuprinzând toate culorile spectrului solar este capabil să grupeze pe toți indivizii fără distincție de rasă, sex și opinie. Credem deci că mistica cooperației este mai înaltă decât aceea a lui Orfeu și Dionisos deoarece ea nu se adresează numai la un mic număr de adepți ci apelul său se adresează la toți aceia cari nu vor să domnească justiția și pacea în lumea săracă. Cooperației nu-i trebuie numai un ideal ci și o mistică care să vorbească inimii de imaginație. Fără mistică nici-o credință activă și fără credință activă nici un devotament, nici-o victorie asupra acelor cu tendințe egoiste-materialiste. Într'adevăr ceea ce face fondul, punctul de plecare, solul hrănitor al acestei vieți de apostol este mistica creștină, tradiția hughenotă, credința care

merge înaintea științei, deoarece știința este lanterna prin care voința morală își caută drumul său. Pentru Charles Gide economia politică nu are sens decât dacă ea servește ca o știință medicală în mâinile medicului pentru a vindeca suferințele sociale dând veritabilul sens instituțiilor sociale realizând justiția regatul lui Dumnezeu pe pământ. Fără această credință „*homo economicus*” sfârșește totdeauna prin a cădea în materialism viața și efortul său neavând alt scop decât îmbogățirea, plăcerea egoistă, voința de a domina.

După cum spune M-me Janenne într-o revistă englezească și cu drept cuvânt nu ne trebuie numai un ideal steaua care ghidează cooperarea ei ne trebuie o mistică care să vorbească inimii și imaginei. Fără această credință cooperarea care este plecată precis pentru eliberarea spiritului, a persoanei umane de sub dominațiunea capitalului pentru a face din materia economică instrumente în mâna voinței morale este condamnată; ea deasemenea recăzând în materialism și aceasta cu atât mai sigur cu cât profesiunea la oamenii săi de afaceri nu este deja prea forte fără aceasta.

Oamenii cu tendințe egoiste nu pot să se ridice deasupra decât prin elanul credinței, al amarului. Cel mai bun exemplu al acestei probități ne este procurat de armata salvatoare. Se știu prodigioasele abnegații și de devotament pe cari le-a săvârșit și le săvârșeste zilnic această organizație, a carității creștine militare. Mai mult încă acei cari și-au bătut joc de acești soldați ai lui Christos astăzi își ridică respectuos chipul lor înaintea acestei organizații. Intr'adevăr cooperarea o vrea dar nu o poate deoarece și pe drept cuvânt sensul practic, comercial și administrativ de care cooperarea are nevoie pentru a ține în respect concurența capitalistă este incomptabil cu această credință irațională, cu această mistică profundă care este motorul secret al acestor devotamente. Dar ceea ce noi putem și trebuie să facem este să altoim aceasta chiar pe trunchiul secular cum a făcut Charles Gide care făcând aceasta a realizat în persoana sa și lucrul său „*cea mai înaltă sinteză umană și socială*”. Un mare număr din militarii cooperării nu vreau să știe nimic despre această altoire, de acest almagam câteodată ei acceptă doctrina cooperatistă a lui Gide, câteodată ei o refuză înaintea convingerilor lor religioase. Aceștia au mare nedreptate și iată de ce: Toți aceștia cari se înrolează sub scutul cooperării nu pot să înțeleagă forța abstractă a ideilor de cooperare și nu pot să se entuziasmeze de ea fără această mistică, fără credința creștină.

Deci credința are rol hotărâtor în cooperare.

Cooperarea nu câștigă lumea prin persuasiune ci prin singurul apel la dreptate și interes.

Realizări în industria cooperatistă

Cooperativa forestieră „Albina“, Tarcău—jud. Neamț.

Inginer silvic Gh. Cioc.

În vestita vale a Bistriței, cunoscută lumii prin farmecul pitorescului variat, oferit de peisagiile multiple ale Naturii bogate, cât și prin bogățiile incalculabile ale masivelor păduroase, înzestrate cu mijlocul de transport cel mai economic, pus la îndemână de această apă binefăcătoare, s'a dezvoltat, cu mari jertfe, cooperativa forestieră „Albina” din comuna Tarcău, jud. Neamț, luptând cu firme streine puternice și cu un trecut sinistru în viața pădurilor noastre.

Muncitorimea regiunii, exploatată până la refuz de firmele veșnic flămânde, a primit, cu multă neîmeredere, organizarea lor după ideile preconizate de mișcarea cooperatistă.

La 31 Ianuarie 1914, un grup de 50 poporeni s'au adunat în jurul unui stîndard al vînzării economice, purtat cu semeție de fruntașii lor hotărâți, colectând un capital inițial de 800 lei și înjghebând obștea „Albina”. Un împrumut de 4400-lei, acordat de banca populară „Izvorul”, din localitate, și cu vîrsămîntul amîntit, au format punctul de plecare pentru instalarea unui ferestrau venetian — cu 2 pânze — și cumpărarea cantității de lemn, ce satisfăcea capacitatea de lucru a acestuia.

Aceasta a fost situația cooperativei Albina, la deslănțuirea războiului pentru desrobirea neamului, la 15 August 1916.

Odată cu ruperea lanțului robiei, au început să apară și semnele desrobirii economice a populației românești, din această vale, căci la 10 Februarie 1918, s'a primit, din partea Centralei băncilor populare și cooperativeelor sătești, un prim credit de 6.000.000 lei. Astfel s'a putut cumpăra dela stat, prin bună învoială, o porțiune de 850 Ha, iar, un an mai târziu, o nouă porțiune de 1265 Ha, dimpreună cu lemnul ce urma să se extragă, pentru combaterea atacului impetuos al lui *Bostriicus typographus*, de pe o suprafață de 3325 Ha, toate situate în valea Tarcăului.

Euceriile de combatere, conform obligațiilor puse cooperativei de către Casa Pădurilor, în raport cu pericolul mare, prezentat de atacul acestei insecte, au început și s'au susținut cu circa 1000 muncitori, tăindu-se și strângându-se, în tasoane, cantități enorme de zeci de mii de metri cubi, fără ca societatea să fi avut gata fabrica din gură Tarcăului și linia ferată, până la pădure. O primă cauză a fost lipsa de timp material.

iar o a doua a fost repeziciunea cu care trebuia să se lucreze pentru exterminarea acestui flagel, ce-și găsisse mediul prielnic dezvoltării, în urma ravagiilor făcute de trupele combătute, ce-și avuseseră teatrul de război în această regiune.

Din această situație vitregă, materialele, neputându-se transporta și deci debita în cherestea, la timp, au putrezit în tasoanele dela gura pâraielor, ca și la cioată, provocând cooperativei pagube mai mult decât importante, pe cari le-a primit cu fruntea senină, convinsă fiind că a salvat, prin aceasta, o avuție națională, ce altfel ar fi fost pradă flagelului purtat de bostricus typographus.

Linia ferată terminându-se, iar fabrica fiind încă în construcție, până în anul 1923, s'a închiriat fabrica din Bocancea — fostă Kissingh & Mählmann — cu 2 gater, care a tăiat ceea ce i-a permis capacitatea ei de lucru.

În centrul de exploatare Ardeuța, s'a instalat un gater, mânat de o locomobilă, pentru a se debita cherestea necesară la construcția fabricii, din gura Tarcăului, ca și a locuințelor și a dependințelor ocazionate de această mare pornire.

Parte din materialul fasonat, putred în tasoane, după o așteptare de 1—4 ani, a fost incendiat sau abandonat, iar o cantitate destul de însemnată s'a debitat în cherestea de calitate inferioară, cu a cărei comercializare s'au întâmpinat mari dificultăți și neplăceri, atât pentru cooperativă cât și pentru Centrală, care a obligat cooperativele din câmpie, cu depozite de cherestea, să se aprovizioneze cu marfă din aceasta, pregătindu-le astfel surprize neplăcute.

Aceste cauze oarecum inevitabile unui început de exploatare în stil mare, au adus, în anul 1924, cooperativa în pragul falimentului, salvându-se numai cu ajutorul prompt și susținut al Centralei Cooperativelor, care, pe lângă acordarea de noi credite, a delegat diferite organe tehnice, cu puteri depline, pentru restabilirea acestei unități, căreia i se pregătea un mare viitor. Centrala având delegatul său în permanență la cooperativă, vânzările s'au putut face cu destulă celeritate, nemai fiind nevoie a se aștepta aprobările dela București, iar comerțanții au putut vedea că lucrurile s'au schimbat și că deci pot compta pe contractări serioase.

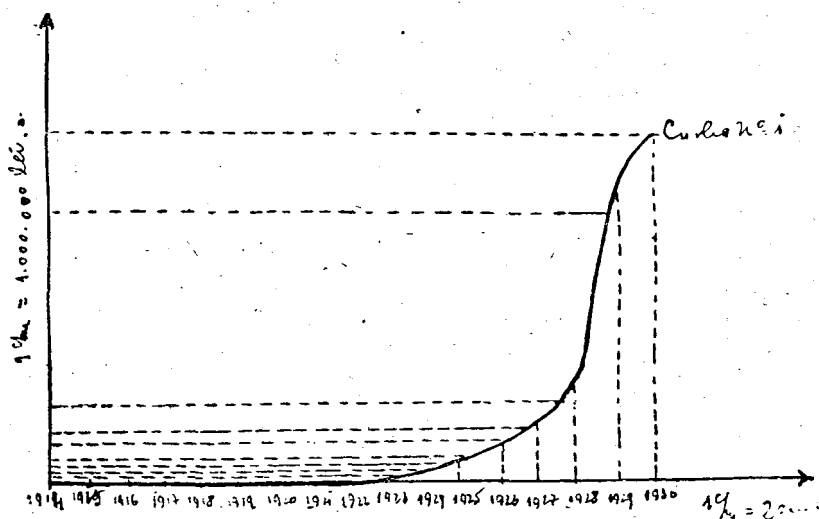
Vremurile fiind din ce în ce mai bune pentru piața lemnului, iar marfa cooperativei, atât ca execuție cât și calitate, fiind bine apreciată, Albina a câștigat, treptat și progresiv, locuri de cinste, pe piața internă ca și la export, putând să-și acopere o parte importantă din datoria către centrală.

Astăzi, când criza și-a deslățuit furia și debușurile au dispărut, Cooperativa Albina, ca și celelalte firme mari producătoare de cherestea, luptă cu cele mai mari greutateți, făcând sacrificii supraomenești pentru plata datoriei și dobânzilor, căutând a nu scădea nimic din capacitatea sa de lucru — 50.000 m. c. înșteni anual, numai ca să poată găsi deuseu

de muncă pentru muncitorimea săracă, ce și-a pus toată speranța în forțele ei nevăzute.

Pentru a evidenția progresivitatea capitalului societar, voi reda grafic variațiunea sa anuală, din care se constată că, atâta vreme cât operațiunile societății n'au avut o impulsione suficientă și nu-și găsiseră încă o orientare sigură, asociații nu erau tentați la sporirea părților sociale.

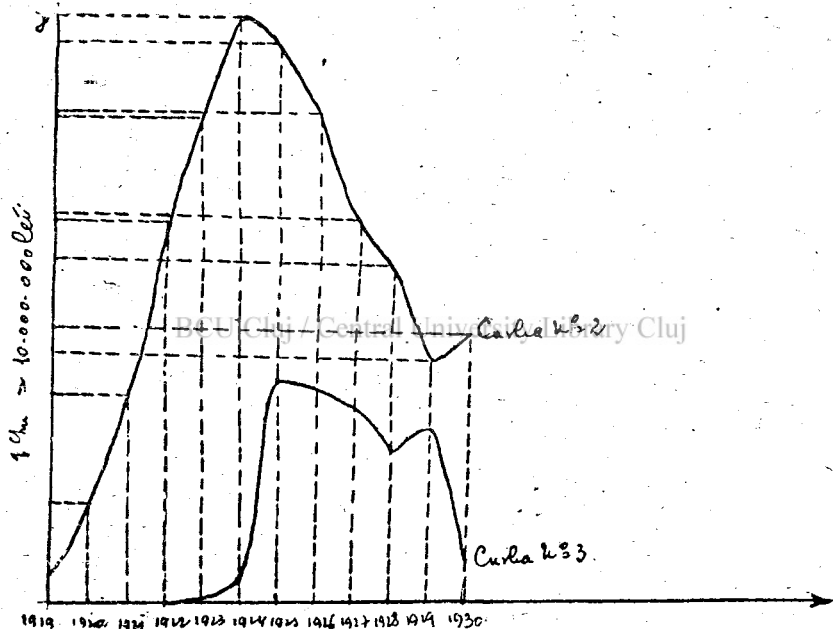
1914	Lei	800
1915	"	800
1916	"	800
1917	"	800
1918	"	800
1919	"	800
1920	"	800
1921	"	86.949
1922	"	116.695
1923	"	132.263
1924	"	180.926
1925	"	246.856
1926	"	441.300
1927	"	566.776
1928	"	1,088.822
1929	"	3,773.000
1930	"	4,735.256

Anii 1928 și 1929 au fost cei mai buni pentru Albina, ceea ce se poate vedea și din urcările brusce ale capitalului social. Anul 1930, cu toate că a reprezentat un maximum de criză,

pe piața lemnului, și cu toate că bilanțul încheiat de cooperativă arată rezultate nemulțumitoare, totuși capitalul a crescut cu cifra de 1,000.000 lei, fapt ce arată că asociații au început să se convingă de rolul important ce-l are capitalul propriu, în special la exploatarea și industriile forestiere.

Ca o clarificare a evoluției Contului curent, deschis de Centrala Cooperativelor și Banca Centrală Cooperativă acestei unități, voi arăta grafic variațiunea sa — curba No. 2 — și în aceeaș diagramă — curba No 3 — voi arăta restituirile din acest împrumut.

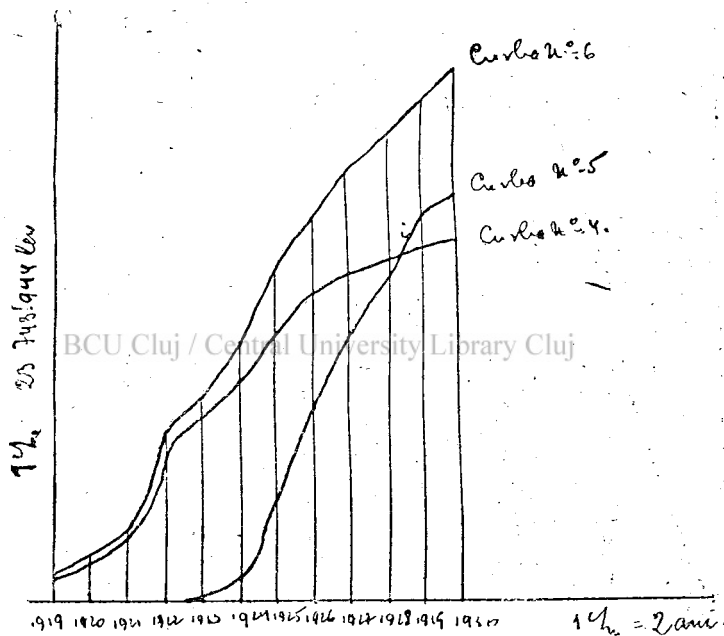
Din analiza curbei No. 2, se vede că maximum contului curent de lei 78,972.525 a fost în anul 1924, când fabrica din gura Tarcăului abia începea lucrarea propriu zisă și ca atare nu se putuse comercializa aproape nimic. În anul 1925, când începe plasarea materialelor debitate, la depozitele cooperativelor de desfacere din câmpie, Albina restituie din împrumut o sumă maximă de 31,066.008 lei, după cum se arată de curba No. 3.

După ce soarele Albinei a început să-i suradă și ca atare a putut să micșoreze ridicările din contul curent, cooperativa restituie continuu din împrumutul Centralei, care constituia o sarcină neplăcută.

Dacă n'ar fi apărut dezastrul cunoscut, pe piața lemnului, probabil că astăzi cooperativa Albina ar fi lucrat numai cu

forțe proprii, arătând lumii neîncrezătoare fapte concrete, realizate prin cooperatie, cu toate că a trebuit să treacă prin tot felul de crize cunoscute și necunoscute vulgului, ce critică în necunoștință de cauză.

În diagrama de mai jos, fixează prin 3 curbe No. 4, 5 și 6, variațiunile capitalului ridicat propriu zis dela Centrala Cooperativelor și Banca Centrală Cooperativă, restituirile cumulate, an de an, și variația împrumutului, mărit prin capitalizarea dobânzilor aferente.

Studiul diagramei arată că această unitate, de fapt, a ridicat dela Centrala Cooperativelor, un împrumut de 118,958.409 lei — curba No. 4, — căruia capitalizându-i-se dobânzile contractuale, în sumă de 47.249.210 lei, s'a ajuns la un maximum de 166.207.619 lei, arătat de curba No. 6.

Până astăzi, cooperativa a restituit, în total, o sumă de 129,491.371 lei, după cum se vede din curba No. 5, rămânând încărcată cu suma de 36.716.248 lei, cari reprezintă o diferență de dobânzi neachitate.

E interesant de văzut că cele 2 curbe No. 4 și 5, a împrumutului propriu zis și a restituirilor, se intersectează în punctul *i*, între anul 1928 și 1929, arătând momentul când cooperativa restituise capitalul împrumutat.

Așadar, datoria de azi a Cooperativei de 36,716.284 lei este de fapt provenită din cumularea dobânzilor la capitalul împrumutat.

Avându-se în vedere fondurile, materialele și clădirile, ce posedă această unitate, cu toată criza cumplită ce face să se creadă că orice întreprindere este azi nesigură, capitalul dat de Banca Centrală Cooperativă are toată certitudinea că nu va putea fi pierdut, ca în cazul plastic al cooperativei Grănicerul și altele, cari n'au avut la bază porniri serioase.

Tabloul de mai jos reprezintă, cronologic, situația mișcării contului curent la Centrala Cooperativelor și Banca Centrală Cooperativă.

<u>Anul</u>	<u>Capital împrumutat</u>	<u>Capital restituit</u>	<u>Dob. capitaliz.</u>	<u>Datoria</u>
1919	3.226.000	1.000	1.324	3.226.324
1920	8.688.922	69.384	733.368	12.579.230
1921	13.576.199	40.000	1.393.691	27.509.230
1922	21.687.552	11.287	2.541.268	51.726.673
1923	12.013.055	117.865	2.228.946	65.850.809
1924	11.259.255	3.414.103	5.276.564	78.972.525
1925	20.733.836	31.066.008	6.795.435	75.435.788
1926	9.657.422	25.675.610	6.645.865	66.063.465
1927	5.955.312	25.824.121	6.295.512	52.488.168
1928	6.370.838	18.526.547	5.309.829	45.642.288
1929	3.412.292	21.287.814	5.644.496	33.411.262
1930	2.377.726	3.457.652	4.384.912	36.716.298
	118.958.409	129.491.371	47.249.210	

Cu toate că această cooperativă a întâmpinat multe greutăți, totuși a putut să acorde asociațiilor prime de muncă și dividende la capital, în raport cu umilele sale posibilități, căutând a-și ține strâns uniți pe aceia, cari se legaseră cu jurământ că, prin muncă și solidaritate, mai de vreme sau mai târziu, vor trebui să naționalizeze exploătarile și industriile forestiere din această vale curat românească.

<u>Anul</u>	<u>Dividendă</u>	<u>Primă de muncă</u>
1920	7.400	—
1921	10.556	—
1922	11.869	159.551
1923	16.943	—
1924	48.227	—
1925	51.182	—
1926	84.973	414.950
1927	161.568	285.717
1928	135.466	888.023
1929	295.321	1.693.323
Total:	823.605	3.441.574

Ca să se diferențieze de firmele capitaliste, cari nu urmăresc decât ridicarea acționarului, în detrimentul muncitorului și ca să răspundă unuia din scopurile urmărite de cooperatie, cooperativa Albina, cu toate că datoria a sugruma, a contribuit cu sume importante, la realizări de opere sociale, astfel:

a) Pentru școlile primare din: Tarcău, Straja, Pângărați, Ardeluța, Bicaz, Vaduri, Stejarul, Oanțu, Vișoara, Merea, Bistrița, Școala Normală și liceul din P.-Neamț Lei	613.285.—
b) Pentru bisericile și casele parohiale din Tarcău, Pângărați, Oanțu, etc.	— — — — — „ 55.026.—
c) Pentru aviația națională — — — — — „	50.000.—
d) Pentru monumentul lui Spiru Haret — — — — — „	50.000.—
e) Ajutoare diverselor instituții culturale și asistență socială, subvenții, elevi și studenți săraci, etc.	— — — — — „ 105.250.—
f) Reduceri de prețuri asociațiilor pentru construcții proprii — — — — — „	186.929.—
Total: Lei 1,060.490.—	

Ca o edificare a celor neîncrăzători că statul, acordă cooperativelor favoruri prin reduceri de prețuri la cumpărarea de păduri și scutirea de impozite, voui arăta mai jos, sumele achitate către stat și comună, de cooperativa Albina, numai în decursul anului 1930.

a) Prețul ratei anuale, reprezentând lemnul tăiat în 1930 — — — — —	Lei 3,821.000.—
b) Impozit agricol asupra acestei sume — — — — —	„ 1,077.394.—
c) Impozit industrial pe clădiri — — — — —	„ 305.716.—
d) Diverse taxe către stat și comună — — — — —	„ 67.502.—
e) Adiționale pentru drumuri — — — — —	„ 327.895.—
f) Impozite asupra salariilor muncitorilor și funcționarilor — — — — —	„ 461.307.—
g) Impozit global pe salariile funcționarilor — — — — —	„ 102.938.—
h) Adiționale pt. drumuri asupra salariilor — — — — —	„ 51.936.—
Total: Lei 6,145.688.—	

Această sumă de 6,145.688 lei, pe vremurile acestea de criză economică, de sigur nu poate fi nesocotită și poate arăta că, în realitate, cooperatia n'a beneficiat de prețuri reduse, la cumpărările prin bună învoială, deoarece din însăși cercetările făcute de Casa Pădurilor, în darea de seamă a activității pe 1930, reiese că prețurile plătite de cooperative au depășit cu mult pe acelea obținute, prin licitații sau vânzări către autorități.

Pentru ca mulțimea necușcătoare să se orienteze asupra stării de fapt a cooperativei Albina din Tarcău-Neamț, voui reda succint situația dela bilanțul încheiat la 31 Decembrie 1930.

Activ.

a) Numerar, ef. publice, alimente, materiale, animale, etc. — — — — —	Lei 2,824.235.—
b) Material lemnos în diferite faze de expl. „	38,668.985.—
c) Clădiri, instalații, cale ferată, fabrică, ateliere, etc. — — — — —	„ 38,105.382.—
d) Participații, garanții, etc. — — — — —	„ 718.831.—
e) Diverși debitori, avansuri muncitori și furnizori — — — — —	„ 8,853.385.—
Total: Lei 89,170.818.—	

Pasiv.

a) Capital social și fonduri diverse — —	Lei 10,555.580.—
b) Fond pentru amortizarea instalațiilor — „	24,972.789.—
c) Diverși creditori — — — — —	„ 53,642.449.—
Total: Lei 89,170.818.—	

Menționez faptul important că statului îi revine, în mod gratuit, după terminarea exploatărilor în curs, toate instalațiile, făcute de cooperativă: fabrică, ateliere, remize, cale ferată de 15 Km., clădiri, etc., ceea ce înseamnă un nou aport de circa 25,000.000 lei.

În situația actuală de criză, când lucrările sunt în parte reduse, cooperativa asigură existența unui număr de 600—800 muncitori și a 50 funcționari, împreună cu familiile lor, cărora li s'au achitat salarii, numai în cursul anului 1930, de 17,521.920 lei, ceea ce reprezintă o contribuție importantă, la înlăturarea somajului și rezultatelor dezastruoase, ce ar decurge de aici.

E de relevat faptul că acești muncitori sunt eminentemente lucrători de pădure și fabrică, fără altă posibilitate de câștig, decât salariul adus de munca lor manuală, ceea ce îi deosebește radical de muncitorii altor regiuni, pentru cari munca dela fabrică formează un surplus de venituri.

Din cele arătate, rezultă că n'au fost zadarnice sacrificiile făcute de stat, fie prin Casa Pădurilor, care a pus la dispoziția cooperativei păduri cu prețuri de bună învoială, fie prin Centrala Cooperativelor, care a acordat cooperativei capitalul de rulment necesar, cu o dobândă mult mai redusă, decât pe piață și cu personalul tehnic detașat pentru îndrumarea și supravegherea lucrărilor, cât și renunțarea, atât a muncitorilor ca și a funcționarilor cooperativei, la o remunerație justă a muncii lor, în raport cu aceea oferită de instituțiile capitaliste, cu lucrări similare.

Astăzi, statul, sub diverse forme de venituri ce încasează dela această instituție, își redobândește cu prisosință, din avantajile acordate, iar muncitorii asociați sunt fericiți, că-și

pot căpăta existența zilnică, în mod sigur, aproape de casa și gospodăria lor, nefiind nevoiți a străbate sute de Km., cu traista în spate, pentru căutarea unei bucați de pâine, cum e cazul muncitorilor maramureșeni și moți.

Iar din punctul de vedere al naționalizării industriei de cherestea, scopul este complectamente atins, întrucât toți funcționarii, maiestrii, și muncitorii sunt cetățeni români.

Aceasta fiind o realizare pozitivă, pe tărâmul naționalizării industriei forestiere, creiată cu mari sacrificii, atât de stat cât și de asociații cooperatived, astăzi, când se încearcă, din zi în zi, cu mai multă insistență, lărgirea cadrelor regiilor Casei Autonome a Pădurilor Statului, cred că este necesar, ca acei, ce au răspunderea progresului nostru economic să se gândească serios la împăcarea celor două instituții de naționalizarea industriei forestiere și de mărirea veniturilor statului — Cooperatia și C. A. P. S., — făcându-le să lucreze mână în mână, căci altfel, rezultatele, de ambele părți, vor fi negative și ne vom întoarce de unde am pornit, risipind în vânt sute de milioane, plătite cu greu de contribuabilul român, ajuns la epuizare.

Tarcău, 3 Martie 1931.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

A apărut No. 1 din

OBSERVATORUL SOCIAL-ECONOMIC

Revistă trimestrială de studii și anchete social-economice,
redactată de profesorii Academiei comerciale din Cluj.

Cuprinsul :

G. Moroianu : Cuvânt înainte.

Academia de înalte studii com. și ind. din Cluj. (O solemnitate.)

Ion N. Evian : Anteproiectul codului comercial și conceptul de întreprindere.

I. Gârbacea : Reorganizarea fiscală.

P. Rosca : Cultura generală în Academile de comerț.

Dr. Sabîn Opreanu : Regiuni de colonizare în România.

G. D. Ciuriceanu : Capitalism și bolșevism.

Dr. Victor Jinga : În pragul vieții.

Dr. Traian Nichicîu : Dobânda și reglementarea ei.

V. St. Pîțescu : Banca Agricolă privilegiată a Jugoslaviei.

Résumés des articles en français.

Recenzii și informațiuni.

Redacția și Administrația :

Prof. G. Moroianu, Str. Minerva 9, Cluj.

Abonament anual :

Particulari	Lei 300—
Bănci populare și cooperative săfești	„ 360—
Autorități, întrepr. ind. și comerciale	„ 500—

Prețul unui exemplar L. 75—

Munca, moartea și boala

Legendă

de Leon Tolstoi

Printre indienii din America de sud există următoarea legendă:

Dumnezeu a creiat pe oameni — spun ei — la început în așa fel încât să nu aibă nevoie să munciască, să nu ducă lipsa de locuință, nici de hrană, ci să trăiască toți până la o sută de ani și să nu cunoască nici o boală.

Trecu câțva timp și Dumnezeu văzu cum trăiesc oamenii — adică în loc să se bucure de viața lor, fiecare se îngrijește numai de sine, că ei s'au luat la ceartă unii cu alții și au făcut din viața lor nu o bucurie ci un adevărat chin.

Atunci zise Dumnezeu: asta se întâmplă din pricină că oamenii trăiesc despărțiți, fiecare pentru sine. Și ca un astfel de lucru să nu se mai întâmple, Dumnezeu a făcut ca oamenii să nu poată trăi fără muncă: a trebuit, ca să nu sufere de foame și de frig, să-și clădiască locuințe, să sape pământul, să samene și să culeagă roade și grâne.

— Munca îi va aduna laolaltă, — se gândi Dumnezeu: — nu poate un singur om să taie și să care copaci ca să-și construiască locuință și în acelaș timp tot el să pregătească unelte, să samene și să culeagă, să toarcă și să teasă, și să-și coasă îmbrăcăminte. Ei vor trebui să înțeleagă că cu cât vor trăi mai laolaltă, cu atât vor agonisi mai mult, vor trăi cu atât mai bine și că se vor uni cu toții cu mai multă ușurință.

Trecu încă câțva timp și Dumnezeu veni iarăși să vadă cum trăiesc oamenii.

Dar oamenii trăiau și mai rău ca înainte. Munciau laolaltă — nu se putea altfel — dar nu cu toții împreună, ci împărțiți în grupuri mici, și fiecare grup încerca să ia dela celălalt truda lui, și își puneau piedeci unul altuia, perdeau și vreme și puteri în luptă, și toată lumea trăia rău.

Văzând că nici așa nu e bine, Dumnezeu hotărî să facă în așa fel încât oamenii să nu știe ceasul morții lor și să poată muri în orice clipă. El îi înștiință pe ei de hotărârea sa.

— Știind că fiecare din ei poate muri în orice clipă, — se gândi Dumnezeu, — de grija vieții, ce se poate întrerupe în orice clipă, nu se vor mai urî unii pe alții și nu-și vor prăpădi orele, ce le sunt date de trăit.

Dar nici asta nu izbuti. Când se întoarse Dumnezeu să vadă, cum trăiesc oamenii acum, el văzu că viața lor nu se îmbunătăți.

Unii dintre ei, mai puternici decât alții, folosindu-se de faptul că oamenii pot muri în orice vreme, își supuseră pe

cei mai slabi, ucigând pe unii și amenințând pe ceilalți cu moartea. Și viața se alcătui în așa fel, încât unii — cei puternici și moștenitorii lor — nu lucrau nimic și se plictiseau de lene. Cei slabi însă lucrau peste puteri și se uscau de dorul odihnei. Și unii și alții se temeau unul de altul și se urau. Viața oamenilor ajunsese tot mai nenorocită.

Văzând asta, Dumnezeu, pentru a drege lucrurile se hotărî să întrebuițeze ultimul mijloc: trimise oamenilor tot felul de boli. Dumnezeu credea că dacă toți oamenii vor fi supuși bolilor, vor înțelege, că cei sănătoși vor avea milă de de cei bolnavi și-i vor ajuta ca și aceștia, la rândul lor, să-i ajute la nevoie.

Și iarăși. Dumnezeu plecă dela oameni, dar când se întoarse să vadă, cum trăiesc ei acuma de când au fost supuși bolilor, — viața oamenilor deveni și mai rea.

Bolile, care după gândul lui Dumnezeu trebuia să unească pe oameni, îi despărțiră și mai mult. Acei oameni, cari sileau cu forța pe ceilalți să lucreze pentru ei, îi forțau să îngrijească de ei și în timpul bolii, de aceea nu se îngrijeau chiar ei de cei bolnavi. Iar acei, cari erau forțați să lucreze pentru alții și să îngrijească de bolnavi, erau atât de istoviți de muncă, încât nu mai aveau timp și puteri să îngrijească de bolnavii lor, și îi părăseau fără ajutor. Ca înfățișarea celor bolnavi să nu strice plăcerilor celor bogați, ei clădiră pentru bolnavi astfel de case, unde cei bolnavi puteau suferi și muri fără îngrijirea rudelor și prietenilor, ci în mâinile oamenilor salariați, cari îngrijesc de oamenii bolnavi nu numai fără milă, ci cu scârbă. Afară de asta, partea cea mai mare dintre boli, oamenii le socoteau molipsitoare și, temându-se să se molipsească nu numai nu se apropiiau de cei bolnavi, dar se îndepărtau chiar și de aceia cari se apropiaseră de bolnavi.

Atunci Dumnezeu își zise: dacă nici cu mijlocul acesta nu pot face pe oameni să înțeleagă în ce constă fericirea lor, îi las să înțeleagă singuri lucrul acesta prin chinurile lor.

Și Dumnezeu părăsi pe oameni în soarta lor.

Rămânând singuri, oamenii au trăit multă vreme fără să înțeleagă ce le trebuie ca să fie fericiți. Și numai în timpul din urmă unii începură să înțeleagă, că munca nu trebuie să fie o sperietoare pentru unii și pușcărie pentru alții, ci o treabă obștească și îmbucurătoare pentru toți oamenii, unindu-i laolaltă. Au început să înțeleagă că în fața morții, ce amenință în fiecare clipă pe orice om, singurul lucru înțelept pentru ei e să-și trăiască cu voioșie anii, lunile, orele și minutele de care are parte, în armonie și dragoste. Și au început să înțeleagă că bolile nu numai nu ar trebui să fie o pricină de despărțire, ci, dimpotrivă, trebuie să fie pricina de alăturare dragăstoasă a unora cu alții.

Bilanțuri de societăți cooperative.

Numărul curent	NUMELE UNITĂȚII	Comuna	Județul	Anul înființării	Situația la 31--XII--1930										
					Numărul membrilor	Capitalul social		Fond rezervă		Depuneri spre fructificare		Împrumuturi acordate		Beneficiul net	
						Lei	b.	Lei	b.	Lei	b.	Lei	b.	Lei	b.
1	B. p. Aurora	Stremț	Alba	1923	233	257.101	—	48.160	—	605.050	—	1,610.731	—	34.296	—
2	" Mihălțana	Mihălț	"	1923	276	252.838	—	54.021	—	1,749.264	—	3,024.536	—	47.360	—
3	" V. Brătianu	Beiuș	Bihor	1927	639	863.878	—	185.000	—	1,610.847	—	6,121.412	—	100.992	—
4	" Sft. Ioan	Teiuș	Alba	1925	320	828.608	—	56.299	—	2,194.840	—	4,307.567	—	137.750	—
5	" Andreiana	Sântandrei	Bihor	1925	209	234.409	—	14.102	—	81.204	—	17.000	—	13.653	—
6	" Dealul Cocoșel.	Voslobeni	Ciuc	1925	64	258.000	—	34.911	60	654.285	—	916.755	—	44.456	50
7	" Câmpia	Band	Mureș	1925	395	686.600	—	43.580	—	640.490	—	3,323.040	—	50.247	—
8	" Meseriașul	Bistrița	Năsăud	1929	109	180.783	—	21.353	—	65.748	—	513.800	—	25.314	62
9	" Piatra Săpânței	Săpânța	Maramureș	1928	152	111.110	—	4.852	—	164.512	—	396.190	—	28.751	—
10	" Porolissum	Zalău	Sălaj	1924	358	592.382	—	91.972	—	437.347	—	2,289.842	—	92.653	25
11	" Sentinela	Halmeu	Satu-Mare	1922	398	677.196	46	129.446	—	2,116.721	—	4,350.739	—	103.463	72
12	" Gutinul	Baia-Mare	"	1924	66	929.516	—	137.500	—	1,153.280	—	3,214.772	—	146.212	—
13	" Albina	Șomcuta-M.	"	1924	777	1,031.300	—	153.980	—	2,963.053	—	7,486.800	—	121.943	—
14	" Isovoarele	Iara	" Turda	1924	729	1,310.376	—	91.434	—	1,967.034	—	4,420.125	—	216.563	50
15	" Arpățaceana	Araci	Trei-Scaune	1923	216	238.000	—	39.748	—	1,000.032	—	1,433.900	—	55.802	—
16	" Brețcu	Brețcu	"	1922	172	527.938	—	91.056	—	2.464.704	—	2,988.389	—	158.026	—
17	" Lupșana	Lupșa	" Turda	1926	403	209.977	—	47.193	50	1,051.605	—	1,331.188	—	49.806	50
18	" Isv. Mântuirei	Abrud	Alba	1927	735	396.366	—	95.049	—	1,576.411	—	6,182.983	—	248.783	—
19	" Lechințana	Lechința	Năsăud	1923	99	63.061	50	11.210	—	217.989	—	487.590	—	19.176	51
20	" Felecana	Feleacu	Cluj	1923	164	134.144	—	9.575	—	163.495	—	368.960	—	10.490	91

Dela Uniunea de cooperative „Ardealul“

Convocare.

În conformitate cu decizia consiliului de administrație din 30 Martie 1931, convocăm în adunare generală unitățile cooperative afiliate Uniunii de Cooperative „Ardealul“ din Cluj pentru ziua de **26 Iunie 1931 ora 10 în sala festivă a primăriei Municipiului Cluj.**

ORDINEA DE ZI:

1. Ratificarea afilierii societăților înscrise în Uniune.
2. Darea de seamă a consiliului de administrație pentru anul 1930.
3. Raportul cenzorilor.
4. Aprobarea bugetului pe 1930 inclusiv contribuțiunile unităților pe anul 1930.
5. Aprobarea bilanțului pe 1930 și repartitia excedentului.
6. Stabilirea cotei de contribuții pe 1931 pe baza de-
verului, plasamentului și arenzilor, cu considerare la benefi-
ficiul net pe 1930 față de propunerile consiliului de admi-
nistrație și darea de seamă.
7. Aprobarea bugetului de venituri și cheltueli pe 1931.
8. Alegerea a 4 membrii în consiliu, eșiți la sorți.
9. Alegerea a 3 cenzori și 3 supleanți.
10. Stabilirea unui plan de activitate pe 1931/1932.
11. Eventuale propuneri.

În cazul când nu se va întruni 1/3 din numărul coope-
rativelor asociate, conform art. 20 din statute, adunarea
se va ține de drept a doua zi, în acelaș loc și la aceeaș
oră cu oricare număr de delegați luându-se hotărâri asupra
aceleiaș ordine de zi.

Cluj, la 27 Mai 1931.

Președinte, Dr. VICTOR JINGA.

Sedința Consiliului de administrație al Uniunii, 30 Martie 1931. Prezenți: Dnii prof. Dr. V. Jinga, președinte, Ștefan Suciu, protopop Enea Botta, Petre Cipău, Ioan Pescaru, Aurel Ghilea și I. Modrigan, membrii. Secretar dl Cartianu, directorul Uniunii; participă și dl C. Petrescu, director în Oficiul național al Cooperației.

I) Dl președinte V. Jinga face o dare de seamă amănunțită asupra activității Uniunii, prin consiliu, comisia de cenșori, comitete și organele de control, în anul 1931.

Numărul organelor de control fiind insuficient, atribuțiunea cea mai de seamă a Uniunii, controlul, nu poate fi satisfăcută în condițiuni multumitoare. S'a stăruit în acest scop de nenumărate ori la Oficiu, cu rezultat numai parțial.

Dl președinte aducând la cunoștința consiliului, timpuria și mult regretata încetare din viață a distinsului cooperator I. P. Ticca, directorul federației Crișul din Oradea, roagă consiliul să delege un consilier al Uniunii la serviciul religios al decedului la Oradea și propune pe dl consilier P. Cipău, vicepreședintele federației Crișul. Se hotărăște a se remite o telegramă federației Crișul, anunțând participarea dlui I. Pescaru, iar familiei se vor exprima condoleanțe.

II) Se ia în discuție Bilanțul anului 1930, întocmit de dl director D. Cartianu și verificat de dl director al oficiului C. Petrescu la inspecția prezentă.

Se constată că bugetul pe 1930 nu a fost depășit; veniturile fiind mai mari ca cheltuielile, dându-se lămuriri după situația bugetară tip oficiu. Se aprobă bilanțul cum s'a depus consiliului după scriptele de contabilitate.

Excedentul se propune a se repartiza astfel:

a) Fond Social (20% din excedent)	Lei	161.148.—
b) Fond de prevedere pentru rămășițe dubioase	„	240.000.—
c) Fond imobil	„	20.000.—
d) Restul se repartizează pe exercițiul viitor	„	405.667.75

Total: Lei 826.815.75

Se accentuează asupra măririi fondului imobil de mai mulți dñi consilieri, dar în urma explicațiilor dlor D. Cartianu și director C. Petrescu în sensul că dacă rămășițele dubioase din contribuțiuni se vor încasa atunci se va mări fondul imobil, consiliul aprobă repartitia propusă mai sus.

III) Se analizează Bugetul pe anul curent 1931 în sumă de Lei 2.800.000.— la cheltueli și venituri, cu o contribuție a oficiului, unde se va cere de Lei 978.574. Se scade din salariul referentului câte 1000 lei lunar și dela fondul de deschidere de credit aprobându-se dnei Em. Davidescu, șefă de birou detașată de oficiu Uniunii, câte 1000 lei lunar dela 1 Ianuarie—1 Aprilie, apoi câte 2000 (două mii) lunar dela 1 Aprilie—31 Dec. 1931.

Față de explicațiile dlui director C. Petrescu și mai mulți consilieri se aprobă minimum-ul de contribuție, iar scara (cota) procentelor se delegeă comitetul de organizare s'o fixeze pe baza deverului din bilanțele pe 1930 când se va termina concentrarea lor de organele de control și Uniune. Se aprobă apoi bugetul pe 1931 pentru suma de Lei 2.800.000.—

IV) Adunarea generală se stabilește la 26—27 Iunie a. c., delegându-se comitetul organizării să precizeze ora și să alcătuiască ordinea de zi.

V) Se ratifică cheltuielile și plățile până la zi.

VI) Se ia cunoștință de următoarele adrese ale:

1. Federației Sălajul No. 278/1654/1931 cu asocierea fără contribuție.
2. Coop. forest. din Râpa—Bihor No. 1769/1931 la Uniune, dispunându-se a se face inspecție și apoi se va aviza.
3. Uniunii Olteana No. 1452/1506/1931 cu congresul la 31 Maiu și 1 Iunie a. c. la Craiova, unde se delegeă dl președinte Jinga.
4. Uniunii Moldova No. 1610/1047/1931 cu congresul la Iași la 17. și 18 Maiu, delegându-se dl consilier I. Modrigan.

5. Oficiului No. 4193/979/1931 cu chekuelile Uniunii cerute de deputatul M. Negură. Fiind tardivă se pune la dosar.

Idem No. 6968/1844/1931, cu concursul dlui Insp. Andreescu.

Idem No. 5795/1474/1931 cu cererea de numire a dlui H. Orbeanu. Se respinge, fiind căzut la examenul dela oficiu.

6. Se mai resping cererile de serviciu pentru rev.-contabil, neputându-se numi fără examene la oficiu, ale dlor P. Medeșan, T. Moga, I. Boteanu, Alex. Axente și Șt. Pere, înreg. la Uniune la No. 6931/930, No. 757/931, 1200 și 2362/930.

VII) Dl director C. Petrescu relevă activitatea stăruitoare a conducătorilor Uniunii, semnalând oarecari lipsuri de organizare interioară, ca ne-prezentarea referatelor de control consiliului și comitetului de direcție (organizare).

Menționează că sunt prea multe inspecții sumare, cu care se pierde timpul; roagă ca pe viitor să nu se mai facă, decât cu ocazia adunărilor generale, cercuri coop., ca anexe la o activitate reală. Dnii director și președinte arată că inspecțiile sumare s'au făcut cu ocazia afilierilor, după îndrumările oficiului. Actele de control recomandă să fie văzute amănunțit de referent și apoi de director, fiind oarecari lipsuri în actele de inspecție cercetate la Uniune: astfel nu se arată cauzele și statistica actelor de portofoliu în restanță și pe categorii, cauza neasocierii sătenilor în cooperative de tot felul, etc.

După alte discuțiuni de amănunt, ședința se inchide.

Comitetul de organizare și propagandă. Ședințele dela 14, 23 Martie, 4 și 27 Aprilie a. c. s'au ținut cu participarea dlor Dr. V. Jinga și I. Modrigan.

Se aprobă înscrierea în Uniune a următoarelor unități: b. populare „Seleșana“, Seleș—Bihor; „Ajutorul“, Boian—T. Mică; „Văleana“, Valea Lungă—T. Mică; „Șeinea“, Șeini—Satu-Mare; „Oena de Sus“, Oena de Sus—Odorhei; „Bogdan Nicolae“, Criștior—Bihor; coop. „Tărăncuța“, Sita-Buzăului—Brașov; „Horia“, Ianoșda—Bihor; „Unirea“, Lipău—Satu-Mare; „Someșana“, Someșul Rece—Cluj; „Atelierele“, Cluj; b. populare „Traian“, Chislaz—Bihor; „Economia“, Petriș—Năsăud.

Se vizează cu rectificări statutele noi adoptate de: b. populare „Infrățirea“, Vișeu de Sus—Maramureș; „Tătăreana“, Tătărești—Satu-Mare; „Unirea“, Căteș—Sălaj; „Elena Doamna“, Hăpria—Alba; „Vulturul“, Domnești—Năsăud; „Ciorana“, Cioara de jos—Alba; „Corpul Didactic“, T. Mureș; „Slimnicana“, Slimnic—Sibiu; „Economia“, Vad—Făgăraș; „Ajutorul“, Boian—T. Mică; „Salina“, Oena Șugatag—Maramureș; coop. „Miniera“, Costin—Maramureș; „Furnica“, Mintiu—Năsăud; „Bologana“, Bologa—Cluj; „Tărăncuța“, Sita-Buzăului—Brașov; „Gridana“, Grid—Făgăraș; „Plugarul“, Galați—Făgăraș; „Măcelarilor“, Cluj.

Se vizează fără modificări statutele noi adoptate de: b. populare „Gutinel“, Baia-Mare—Satu-Mare; „Isvorul“, Bocicoel—Maramureș; „Sălciana“, Sălcium de Jos—Turda; „Oituzul“, Poiana-Sărată—Trei-Scaune; coop. „Unirea“, Santău—Sălaj; „Dacia“, Baia-Mare—Satu-Mare.

Se vizează cu rectificări după vechiul statut, statutele noi adoptate de: coop. agricole „Vlad Tepeș“, Ohaba—Făgăraș; „Rucăreana“, Rucăr și „Patria“, Șinca-Veche j. Făgăraș; „Infrățirea“, Sântioana de Mureș—Mureș; „Făgetălu“, Budacul de Sus; coop. cons. „Unirea“, Ilva-Mare j. Năsăud; b. populare „Bogățeană“, Bogata—Turda; „Leșeana“, Leș—Bihor; „Mărul Verde“, Gaura—Satu-Mare și coop. „Vânătorul“, Vânători—T. Mare.

B. pop. „Deznireșana“, Deznir—Cluj în constituire: se vizează statutele cu condiția de a se vărsa în decurs de trei luni întreg capitalul subscris.

B. pop. „Ineuana“, Ineu—Bihor. Pentru viza de adoptare să se trimeată de urgență numărul membrilor prezenți la adunarea generală.

B. pop. „Șoimușana“, Șoimușul Român—T. Mică. Comitetul hotărăște: să se convoace o nouă adunare generală cu numărul de membrii recerut a fi prezenți, modificându-se răspunderea la de 10 ori partea socială subscrisă, pentru a se putea da viza de adoptare.

Coop. „Muncitorilor“, Braşov. Pentru viza cerută să se ţină o nouă adunare generală conform art. 25 din statute.

B. pop. „Valea Bistrei“, Ciutelec—Bihor. Comitetul hotărăşte: să se trimeată statul vechiu şi formalităţile ţinerii adunării generale.

B. pop. „Păltiniş“, Cristian—Sibiu cere viza de adoptare: Să se treacă persoanele desemnate a semna valabil pentru societate în primul an de funcţionare.

B. pop. „Someşana“, Someş Uileac—Someş. Idem. Să se trimeată procesul verbal de afiliere.

Se vizează statutele noi adoptate de următoarele unităţi: b. populare „Unirea“, Oltet—Făgăraş; „Radu-Negru“, — Făgăraş; „Secăşeana“, Roşia de Secaş—T. Mică; „Unirea“, Doştat—Sibiu; „Leul“, Pianul de sus—Alba; „Bună Înţelegere“, Şona—Făgăraş; „Cucerzana“, Lunca Mureşului—Turda; „Apoldul“, Apoldul de Jos—Sibiu; „Unirea“, Vama-Buzăului—Braşov; „Nadeşana“, Nadeşu—Cluj; „Dârlosana“, Dârlos—T. Mare; „Bucur“, Brebi—Sălaj; coop. „Şoimul“, Tăuţii de Jos—Satu-Mare; „Plugarul“, Moftiul-Mic—Sălaj; „Unirea“, Bahnea—T. Mică. b. pop. „Sf. Măria“, Nicula—Someş; coop. cons. „Uniunea Română“, Iclandul—Mureş şi b. pop. „Ineuana“, Ineu—Bihor.

Coop. agr. „Sporul“, Cristian—Braşov în constituire: se vizează statutele cu obligaţia ca până la 30/IV a. c. să se verse întreg capitalul subscris.

Coop. „Rapidul“, Răşinari—Sibiu. Idem cu obligaţia de a se vărsa întreg capitalul subscris de 150.000 lei făcându-se dovadă de aceasta, până la data de 1/V a. c.

Coop. „Elreţia Română“, Negreşti—Satu-Mare. Idem până la data de 1/IV a. c. capitalul de 50.000 lei.

Se vizează cu rectificări după vechiul statut, statutele noi adoptate încă de: b. populare „Porolissum“, Zalău—Sălaj; „Babţana“, Babţa—Sălaj; „Pojorţana“, Pojorţa—Făgăraş; „Unirea“, Alba-Iulia; „Călniceana“, Călnic—Alba; „Dragomireşti“, Căbea-Dragomireşti—Maramureş; „Strugurul“, Bucur-dea Vinosă—Alba; „Cuzdioreana“, Cuzdioara—Someş; „Funica“, Sebeş—Alba; „Speranţa“, Glod—Someş; „Borleşteana“, Borleşti—Satu-Mare; cooperativele „Minierul“, Rodna Veche—Năsăud; „Florica“, Sătmărel—Satu-Mare; „Răstoleana“, Răstoila—Mureş; „Piatra Craiului“, Zărneşti—Braşov; „Colonel Negulescu“, Befţia—Bihor; „Ceuşşana“, Ceuşş—Mureş; „Lăscuzana“, Lăscud—T. Mică; „Picleuana“, Picleu—Bihor; „Aurora“, Săcueni—Bihor.

B. pop. „Sentinela Română“, Noul—Sibiu. Pentru viza de adoptare comitetul hotărăşte: să se trimeată numărul de membrii prezenţi la adunarea generală, şi să se comunice dacă adunarea s'a ţinut la întâia sau a doua convocare.

Coop. agr. „I. C. Brătianu“, Tilecuş—Bihor. Pentru viza cerută comitetul decide: să se comunice numele delegaţilor cari vor semna valabil pentru societate în primul an de funcţionare.

Se mai iau hotărâri şi asupra altor chestiuni de organizare şi administraţie.

Şedinţele comitetului controlului disciplinar. Şedinţa dela 25 Februarie a. c. s'a ţinut cu participarea dlor Ion Vioreanu magistrat, Enea P. Bota protopop, şi Gh. Rusu; la şedinţa din 27 Martie a. c. au luat parte dnii Ion Vioreanu şi Enea P. Bota.

Comitetul hotărăşte următoarele:

Ioan Hădăreanu casier al b. p. „Zahana“, din Zau, jud. Turda, este trimis în judecată penală pentru sustracţiune şi fals, aplicându-i-se atât numitului cât şi consiliului de administraţie art. 150 legea pentru org. coop.

Se aplică pedeapsa avertismentului conform art. 150 al. i, vânzătorului Petru Saitiş lui Simion dela coop. cons. „Bucegiana“ din Bediciu—Cluj.

Vânzătorul Gh. Brezeanu dela coop. „Bucegiul“ Râşnov—Braşov se trimete în judecată penală pentru abuz de încredere, iar în baza art. 150 l. coop. la. I şi 8 se aplică susnumitului vânzător îndepărtarea din cooperatie pe termen de 5 ani.

Coop. „Patria“ din Șinca-Veche—Făgăraș. Comitetul decide a se cerceta amănunțit la firma „Schulleri“ datorita achitată în plus de coop., și să se raporteze dacă paguba în sumă de lei 4.627.77 s'a achitat de vânzătorul Dumitru Ștefan; în caz contrar i se va intenta proces civil.

Coop. „Gușterița“ din Gușterița—Sibiu. În cauza vânzătoarei Parasela mâna casierului Iuliu Chișiu; a se întabula pe întreaga avere a casierului legea org. coop. până la concurența sumei de lei 30.631.57 plus dobânzi.

Se atrage atenția consiliului de administrație de a încasa suma găsită lipsă, în caz contrar va fi făcut răspunzător conform art. 147 legea coop.

B. pop. „Meseșul“, Horoat Peteni—Sălaj. În cauza casierului Iuliu Chișiu comitetul a dat următoarea deciziune: a se dispune Adm. Financiare Zalău de a opri orice sumă de bani rezultată din orice creanță ar incurge la mâna casierului Iuliu Chișiu; a se întabula pe întreaga avere a casierului și a soției sale Eugenia Chișiu pentru suma delapidată de lei 47.062, a i se aplica conf. art. 150 l. coop. îndepărtarea din cooperatie pe 5 ani, și a se aduce cazul la cunoștința Adm. Financiare Zalău pentru a lua măsurile de cuviință contra acestui funcționar.

Coop. forest. „Unirea“, Râșnov—Brașov. În cauza Gaschek Bruno comitetul hotărăște: a se delega un organ de control pentru a cerceta chestiunea comisionului.

B. pop. „Ajutorul“, Unirea—Turda. Comitetul decide: a se trimite în judecată penală casierul Ioan Mares și fiul său Ioachim pt. incasarea sumei de lei 38.700.84 plus dobânzi pentru care s'a luat intabulare la c. f. Turda sub No. 5115—1930.

CURSURI COOPERATISTE DE VARĂ. Ca și în verile trecute Oficiul Național al Cooperatiei de acord cu Uniunile de cooperative, organizează cursuri de vară și în anul acesta, deastădată între 16—31 Iulie la Brașov (Internatul Șaguna) și între 1—15 Iulie la Turnu Severin.

Rugăm stărnitor unitățile din raionul Uniunii noastre să trimită cât mai mulți dintre membrii consiliilor lor de administrație și cenzori cari să cerceteze aceste cursuri.

Taxa pentru întreținerea unui cursist va fi de 1500 lei, (masa și casa) privindu-i transportul. Suma să se trimită Oficiului din vreme, la București înștiințându-se și Uniunea „Ardealul“.

Toate cursurile de vară cooperatiste au reușit pe deplin. Mișcarea cooperativă folosește mult prin ridicarea nivelului cultural al operatorilor.

Propaganda prin film cinematografic. Dl. controlor agronom I. Tuțuianu dela Uniune, a continuat în luna Aprilie rularea filmului de propagandă cooperatistă, seria I-a, întocmit de Oficiul Național al Cooperatiei; în această lună filmul, în 5 acte, în orașul Turda, la teatrul „Astra“, la Câmpia-Turzii în sala cinematografului comunal și la Baia de Arieș în sala școlii de economie casnică.

În luna Maiu filmul a rulat în următoarele localități: la 5 Maiu în orașul Sighet în sala teatrului „Astra“, la 8 Maiu în Vișeu de jos—Maramureș, la 11 Maiu în Dragomirești—Maramureș, la 13 Maiu în Șugatag—Maramureș, la 15 Maiu la Baia Sprie, la 17 la Baia Mare, la 20 Maiu la Tăuții de jos—Satu Mare, la 22 Maiu în orașul Satu Mare și la 25 Maiu la Carei.

Pretutindeni rularea filmului a fost precedată de o conferință generală asupra cooperatiei ținută de dl. I. Tuțuianu. Au luat parte în afară de public numeros, școlile și operatorii din localitățile respective și împrejurimi. Această propagandă organizată de Uniune este foarte folositoare și mult apreciată.

Ajutor pentru incendiați. În comuna Ocna de sus, jud. Odorheiu, ar ars complet la 21 Aprilie a. c. 103 gospodării țărănești, rămânând astfel pe drum 550 suflete. Rugăm unitățile cooperative să ajute pe sărmanii sinistrați, trimițând obolul lor pe adresa: Comisia de ajutorare, Ocna de sus, jud. Odorheiu.

Lucrări cu subiecte economice-cooperatiste. De profesor universitar St. Zeletin recomandă prin noi atențiunii unităților cooperatiste următoarele lucrări ale D-Sale:

1. Neoliberalismul — — — — — Lei 100.—
2. Cooperația română? — — — — — „ 20.—

Deasemenea și dl Ing. agr. insp. gen. C. Filipescu recomandă urm. lucrări ale D-Sale:

1. Mobilizarea agrară — — — — — Lei 100.—
2. Standardizarea cerealelor — — — — — „ 30.—
3. Dobrogea agricolă — — — — — „ 200.—
4. Cehoslovacia — — — — — „ 60.—
5. Creditul în agricultură — — — — — „ 30.—
6. Creditul și proprietatea mijlocie — — — — — „ 30.—
7. Norme pentru întocmirea unei monografii — Lei 15.—
8. Bilanțul economic al obștilor dearendare — „ 10.—
9. Cultura sfecelei — — — — — „ 100.—

Unitățile cari doresc să procure cărțile de mai sus să se adreseze autorilor, la revista „Pagini agrare și sociale“, Bdul Carol 47, București.

Un escroc în cooperajie. Un anume I. Stoica, dându-se drept organ de control al Oficiului Național al Cooperației a escrocat Banca populară „Uniunea“ din Sft. Gheorghe, Trei Scaune, cu suma de Lei 4200 pe care a cerut-o în contul unei pretinse inspecții.

Atragem atențiunea unităților cooperatiste asupra acestui escroc care își atribuie o calitate pe care nu o are în cooperajie. Oficiul național și Uniunea „Ardealul“ nu au nici un organ de control cu numele de I. Stoica. Cooperativele să ceară celor cari se prezintă pentru control să se legitimeze; în nici un caz ele nu trebuie să plătească nimic, în mână, nimănui, pentru control sau inspecție.

Nu vor putea percepe debitorilor — cu începere de la 1 Aprilie a. c. — dobânzi mai mari de 12% băncile populare și cooperativele împrumutate la Banca Centrală-Cooperativă și fostele centrale, direct sau prin federale.

Fac excepție, de la această regulă băncile populare și celelalte cooperative a căror datorie la Banca Centrală Cooperativă sau fostele centrale, direct sau prin federale, este în total mai mică decât 1/2 din fondurile lor proprii. Acestea vor putea calcula o dobândă de maximum 14%.

Dispozițiunile acestea se aplică pentru creditele care se plasează în operațiile obicinuite de credit ale societăților. Pentru creditele speciale se menține regimul stabilit anterior. Regimul dobânziilor pentru cooperativele datoare la Banca Centrală Cooperativă în cont „Diverși Debitori“ a Ministerului de Agricultură din 1929 din fondul Insămânțări Grâu, pus la dispoziție prin Banca Națională a României, se modifică în sensul că: se va calcula debitorilor o dobândă numai de 10% în loc de 12%, întrucât și B. C. C. va calcula de la 1 Aprilie 1931 o dobândă de 9%. Diferența de 1% se împarte egal între federală și unitatea cu care a lucrat.

C R O N I C A

Știri din Țară.

Școala de contabilitate și educație cooperatistă din Luduș-Turda. Pregătește personalul tehnic al mișcării cooperative. Cursurile sunt de doi ani. Fiecare unitate cooperativă pentru ca să fie bine organizată și administrată trebuie să aibă cel puțin un element cu pregătire cooperatistă specială; altfel nu putem spori și nu putem ține pas cu întreprinderile ce ne'nconjoară și cari au oameni bine pregătiți. Cooperativele să stăruiască, ca din comunele lor să meargă tineri la școala de mai sus și când aceștia termină școala să-i primească cu drag în cooperative și să le răsplătească omenește munca.

Chiar acolo unde nu sunt cooperative, intelectualii sunt rugați a îndemna pe tineri să urmeze școala dela Luduș pentru ca apoi aceștia să lucreze cu spor în cooperatie spre binele obștii românești.

Moartea unui bun cooperator. La sfârșitul lunii Martie a murit la Oradea Ion Ticca, directorul federației „Crișul” din acest oraș; defunctul a fost și membru în consiliul de admție al Centralei de Import și Export. Ion Ticca a fost un harnic cooperator, un muncitor convins în ogorul cooperatiei, un suflet bun, un om de ispravă. Dumnezeu să-l odihnească în pace.

Banca populară „Sf. Trifon”, București, Suburbia Cărămidarii de jos. Este una din cele mai puternice bănci populare românești; întemeiată în 1912 este condusă de întemeietorul ei, preotul Gh. I. Pănescu. Situațiunea ei la 31-XII 1930 a fost următoarea: L. 6.822.137 capital vărsat, 1105 membrii, L. 1 milion fond de rezervă, L. 50 milioane depuneri spre fructificare, L. 50%, milioane imprumuturi acordate, beneficiu net L. 1.326.234. — Cu sprijinul acestei bănci s'a clădit un mare cămin cultural și o frumoasă biserică.

Exportul de animale și carne proaspătă a fost organizat prin legea de organizare a exportului de animale și carne proaspătă din 28 Iunie 1930.

În baza acestei legi s'au înființat 7 sindicate de export de animale, cuprinzând în raza lor de activitate întreg teritoriul țării, anume: în București, Cernăuți, Brașov, Cluj, Oradea-Mare, Satu-Mare și Timișoara. Toate aceste sindicate formează Uniunea Sindicatelor pentru organizarea exportului de animale și carne proaspătă cu sediul în București, Institutul Național Zootehnic, Strada Carol Davila No. 6—8.

Cooperativele de desfacere în comun ale crescătorilor de animale precum și alte corporațiuni agricole ai căror membrii se ocupă de creșterea animalelor, pot face parte din aceste organizațiuni.

Sindicatele sunt în fond organizațiuni profesionale și ca atari nu fac comerț sau export de animale, în cadrul lor fie care membru își păstrează independența sa comercială. Scopul lor este de a lua măsuri și de a crea instituțiuni de ordin general în vederea intensificării și raționalizării exportului de animale.

Pentru a încuraja activitatea acestor sindicate li s'a putut acorda între împrejurările financiare actuale numai un avantaj indirect, s'au dublat anume taxele vamale de export privind bovinele, porcinele și carnea proaspătă, scutindu-se de această dublare membrii sindicatelor și cari prezintă un certificat eliberat de către una din numitele organizațiuni prin care se face dovada calităților de membru.

Dealtcum exportul de animale și produse de animale este liber și nu necesită nici o altă aprobare sau autorizație din partea noastră, cu excepția exportului bovinelor și cărnei proaspete destinat Austriei. În această țară suntem contingentați la 840 bovine și 10 vagoane carne proaspătă săptămânal. Acest contingent se distribuie deocamdată de guvernul Austriac între importatorii săi, așa că cine voește a participa la acest export, trebuie să caute legătură cu firmele importatoare austriace cari au obținut autorizații de import.

Situația este provizorie și se speră ca în scurt timp distribuirea contingentului între exportatorii noștri se va face de către Uniunea Sindicatelor de export.

Legea contra cametei, votată recent de Parlamentul țării și publicată în Monitorul Oficial No. 77 din 2 Aprilie a. c. conține dispozițiuni cari vor avea o aplicare frecventă și în operațiunile băncilor populare. Înfrângerea acestor dispozițiuni fiind urmate de sancțiuni severe, conducătorii băncilor populare se vor călăuzi după instrucțiunile date de Oficiul Cooperăției cu privire la aplicarea acestei legi.

1. Potrivit art. 1 și 2 din această lege, dobânda legală comercială este de 2% peste scontul Băncii Naționale, iar dobânda convențională anuală nu va putea întrece 6% peste scontul Băncii Naționale.

Cum scontul actual al Băncii Naționale este de 8% urmează că procentul actual al dobânzii legale comerciale este de 10%, iar procentul dobânzii convenționale nu poate fi fixat la mai mult de 14%.

În acest maxim trebuiesc cuprinse toate taxele ce eventual s'ar lua sub denumire de comisioane, taxe pentru local, etc.

Dar pentru ca banca populară să poată beneficia de dobânda convențională, care poate fi mai mare decât cea legală, ea trebuie să fie anume prevăzută în cuprinsul actului de împrumut. În cazul împrumuturilor pe polițe, dobânda convențională se va stipula în cererea de împrumut și ea va curge și după scadența poliței până la completa achitare, invocându-se dispozițiunile art. 124 din legea pentru organizarea cooperăției.

Ca urmare, începând dela data de 3 Aprilie, dobânzile percepute de băncile populare la împrumuturile acordate sau prelungite din nou, nu pot trece peste maximumul prevăzut mai sus.

Dacă adunările generale au fixat deja dobânzile peste maximumul prevăzut mai sus, se va convoca consiliul și cenzorii pentru a reduce dobânzile în conformitate cu legea și sub rezerva ratificării adunării generale viitoare.

2. Potrivit art. 5 din lege, dobânzile pe viitor nu se vor putea încasa înainte, decât pe cel mult 6 luni.

3. Potrivit art. 6 din lege, pe viitor toate dobânzile ce nu vor fi fost urmărite timp de trei ani, se prescriu, adică nu vor mai putea fi reclamate dela debitori.

Pentru actele de împrumut deja scăzute, acest termen curge dela data promulgării legii, (2 Aprilie a. c.), iar pentru împrumuturile viitoare, dela data când dobânzile respective trebuiau plătite potrivit actului de împrumut.

Potrivit art. 7 și cu incepere dela 7 Februarie 1929, dobânzile datorate neincasate și socotite cu un procent mai mare de 18%, se vor scădea cu diferența ce trece peste acest maxim, neputându-se încasa dela debitori pentru această perioadă din trecut, decât 18%.

Ca urmare, băncile cari ar cădea în această categorie urmează să întocmească un tablou nominal de diferențele din dobânzile datorate rămase neincasate pe timpul dela 7 Februarie 1929 și până la 31 Decembrie 1930, iar cu totalul acestor diferențe, prin înregistrări făcute în jurnal, se va scădea

contul de dobânzi datorate, prin contul creditor „fond de dobânzi datorate”.

5. Potrivit art. 10 din lege, conducătorii băncilor populare cari vor fi aprobat sau perceput dobânzi mai mari decât cele prevăzute de lege vor fi pedepsiți cu închisoarea și amenda, prevăzute la art. 8 și 9 din această lege.

6. Totodată, cu prilejul reducerii dobânzilor la împrumuturi, Oficiul Cooperației a atras atențiunea conducătorilor băncilor populare, să se revizuiască de organele statutare procentele dobânzilor ce se plătesc depunerilor ca și dividendele ce se acordă capitalului social, pentru a se stabili astfel echilibrul necesar între dobânzile plătite și dobânzile încasate.

Organele de control ale Uniunilor au îndatorirea ca, cu ocazia inspecțiilor, să urmărească de aproape modul de aplicare a dispozițiilor din sus menționata lege.

Scontul Băncii Naționale a României. A fost redus la 6 Aprilie a. c. dela 9% la 8%. În raport cu acest scont maximul dobânzii convenționale prevăzut de legea contra cametei va fi de 14%, iar pentru instituțiile de credit cari voesc să beneficieze de legea asupra contractului de gaj agricol, va fi de 13%.

Complectarea participării Statului la capitalul Băncii Centrale Cooperative s'a orânduit prin legea publicată în M. O. din 25 Martie a. c., Statul cedează B. C. C. 30.000 acțiuni Banca Națională a României, cu valoarea cărora B. C. C. va credita contul Capital al Statului pe cursul zilei de 8 Aprilie 1931 — data încheerii convențiunii de ceziune. Conform convențiunii cursul stabilit este de lei 5.325, sau cu total 159.750.000 lei, cu care se creditează contul Capital al Statului. De asemenea contul Capital al Statului se mai creditează cu suma de lei 9.775.000, reprezentând valoarea cupoanelor pe anul 1930, atașate la 25.000 din aceste acțiuni.

Diferența până la complectarea sumei de 250 milioane lei Statul se obligă să o acopere ulterior.

Cursuri de avicultură. Academia de Inalte Studii Agronomice din București a organizat, atât pentru inginerii agronomi, cât și pentru oricine se interesează de creșterea paserilor, un ciclu de conferințe cu aplicațiuni practice din domeniul aviculturii și ovoculturii, timp de o lună cu practică avicolă, care va urma tot o lună. Cursurile încep în ziua de 4 Mai ora 9 dimineața. Inscriserile se adresează Secretariatului Academiei de Inalte Studii Agronomice din București (Bul. Mărăști) până în seara zilei de 2 Mai a. c.

Materiile care se vor predă: anatomia și fiziologia paserilor, avicultura generală și specială, creșterea și alimentația paserilor, construcția cotețelor, boalele paserilor inclusiv poliția sanitară, contabilitatea și rentabilitatea creșterii și exploatarea paserilor, comerțul și standardizarea ouălor.

Oficiul Național al Cooperației Române a delegat în personalul său de control și îndrumare câteva elemente cari să audieze aceste cursuri și să se formeze în vederea organizării desfacerii produselor agricole, ce a întreprins în colaborare cu Centrala Cooperativă de Import—Export.

Exportul cerealelor românești în 1930. Principalele țări de destinație în 1930 au fost, în vagoane:

Țările	Grâu	Porumb	Orz	Secară	Ovăz	Total
Germania	3.051	28.385	65.920	451	2.206	100.013
Italia	10.080	27.461	9.003	471	3.119	50.134
Olanda	3.482	15.585	22.907	512	877	43.303
Anglia	2.673	11.606	15.839	470	311	30.899
Belgia	4.266	4.455	12.968	284	667	22.640
Franța	3.933	7.261	6.337	285	371	18.187
Gibraltar	83	5.592	3.607	1	21	9.307
Cehoslovacia	1.632	4.956	101	14	277	6.980

Tendențele de evoluție ale capitalismului. Conferința d-lui *Werner Sombart*. La 25 Martie a. c. dl. *Werner Sombart* a ținut la camera de comerț din Cluj conferința anunțată cu titlul de mai sus.

În expunerea sa, dl. *Sombart* a îmbrățișat ansamblul vieții social-economice moderne.

Fundamentele acestei vieți, în linii generale, indiferent de state și regimurile politice, sunt determinate de trei caracteristice: mentalitatea economică, înlanțuirea ordonată a întreprinderilor economice și tehnica dominantă în procesul economiei.

Mentalitatea economică o formează raționalizarea tot mai accentuată în scopul unei rentabilități neîncetate.

Înlanțuirea ordonată se observă în fiecare întreprindere luată în particular, extinsă apoi la ramurile de producție în forma acordurilor și cartelurilor pe State și în producția internațională. Tehnica modernă îndeosebi este caracteristică. Bazată pe știința și legile naturii, ea a ajuns să dea epocii moderne o înfățișare cu totul caracteristică. Numai tehnica modernă, bazată pe anorganic și folosind forțele uriașe ale naturii anorganice, a fost în stare să dea specificul vieții economice moderne cu uriașele ei întreprinderi mecanizate.

Din această formă a economiei moderne au rezultat deasemenea trei procese proprii: unul de spiritualizare, altul de obiectivizare și altul de artificializare.

Procesul spiritualizării se manifestă prin înlăturarea sufletului din toate manifestările economice; prin colectivizarea producției și colectivizarea consumației. Paroxismul despersionalizării omului l-a atins sistemul de organizare a muncii după sistemul *Taylor*.

Odată cu acest proces care a redus pe om la materie, s'a produs obiectivizarea care l-a înlăturat chiar din producție. Activitatea omenească a fost înlocuită prin mașinism. Până și muzica cea mai individuală manifestă tație omenească, a fost mașinizată: gramofonul și radio.

În sfârșit un alt proces e artificializarea. Natura vie a fost înlăturată.

Urmările acestui sistem se rezumă la uniformizarea întregii vieți omenești. S'a nivelat și tipizat formele de viață: întreprinderile de același fel, sistemele economice, situația economică a indivizilor.

Tendențele acestea sumbre pe care le desemnează evoluția capitalismului sunt constatări curat științifice. Că ele ne întristează, nu are a face Sunt de neînlăturat.

Dl *Sombart* își justifică această concluzie dezolantă pe rolul științei și omului de știință, care nu are să se oprească la judecăți morale și considerații metafizice.

Știința e datoare să caute și să înțeleagă adevărul.

Ce s'a realizat din profesiile lui Marx. Conferința d-lui *Werner Sombart*. Cunoscutul profesor german, *Werner Sombart* a vorbit la 4 Aprilie a. c. în aula Academiei de Înalte Studii Comerciale din București despre: „Ce s'a realizat din profesiile lui Karl Marx”.

Înainte de a face rezumatul conferinței de aseară e desigur interesant să arătăm că economistul german este cel mai reprezentativ luptător în apărarea sistemului economic actual. Dela o vreme încoace, se anunță din ce în ce mai des, apropiatul faliment al sistemului capitalist.

Manifestul comunist al lui Marx și Engels capătă tot mai mulți aderenți.

Colectivizarea apare multora ca o formă economică foarte apropiată. Economistul german a încercat să demonstreze netemeinicia acestei convingeri.

Ce s'a realizat din profesiile lui Karl Marx?

Dl *Werner Sombart* a spus că nu va încerca să vădească în ce măsură cele trei baze ale marxismului: concepția materialistă a istoriei, lupta

de clasă și teoria plus valutei, sunt fondate sau nu. A făcut-o cu alt prilej. Totuși chiar pentru cei mai puțin inițiați în studiile istorice, concepția materialistă nu apare ca fenomenul unic al evoluției societății. Dacă astăzi problemele economice domină, nu e mai puțin adevărat că, în trecutul istoric, problemele politice și mai ales cele religioase au avut un rol precumpănitor.

Nu trebuiesc exagerate nici proporțiile luptei de clasă, această forță motrice a evoluției sociale. Nu trebuie luată ca literă de evanghelie nici teoria marxistă a plus valutei.

Marxismul poate fi împărțit în două părți: partea care se ocupă cu evoluția capitalismului și aceia care se ocupă cu așezarea socialismului.

S'au realizat oare profesiile lui Marx?

La evoluția capitalismului se poate afirma astăzi că sărăcia s'a încuibat în cercuri tot mai largi ale populației ca o consecință a imperfecției sistemului capitalist?

Se poate susține oare că actuala criză economică este una din acelea prevăzute de Karl Marx?

Concentrarea a luat proporțiile prezise?

Di profesor Sombart arată că nimic din aceste trei profesii nu s'a realizat. Și dacă omenirea se svârcolește astăzi într'o criză economică fără de precedent, această suferință nu poate fi atribuită în nici un caz, organizației capitaliste.

În ce privește așezarea socialismului, evoluția capitalistă neputând ajunge acolo unde o vedea Marx, este fără îndoială că izbucnirea revoluției proletare nu este de temut.

Experiența rusească nu spune nimic. Ea ar fi putut să fie și fără marxism. Blanchismul era suficient

Partea genială a lui Marx a fost că el a știut să clasifice sistemele economice ale istoriei. El a fost primul care a identificat capitalismul. Observația lui că un sistem economic se naște din celălalt ne arată procesul evoluției viitoare. Chiar în dauna profesiilor marxiste.

Socialismul născut din capitalism se va suprapune acestuia întocmai cum economia latifundiară s'a suprapus miciei economii, cum economia urbană s'a suprapus economiei agricole și cum economia capitalistă s'a adăugat celorlalte economii.

Banca agriculturii românești. La 18 Mai a. c. s'a înscris la secția de notariat a Tribunalului Ilfov, actul constitutiv al Băncii Agriculturii românești.

Capitalul Băncii Agriculturii Românești e de 690 milioane lei. Din această sumă 650 milioane lei, aportul Statului, au fost afectate din tranșa doua a împrumutului extern și 40 milioane lei au fost subscrise de banci după cum urmează: Banca Centrală Cooperativă șapte milioane lei, Banca Comercială Română, Banca Comercială Italiană, Banca de Credit Român, Banca Marmorosch Blank et Co., Banca Românească și Societatea Bancară Română câte patru milioane 155 mii lei. Banca Crissoveloni două milioane 690 mii lei, Banca Moldova două milioane 445 mii lei, Banca Berkovitz et Co. un milion 955 mii lei și Banca Generală a Țării Românești. Băncile au subscris la noul institut în proporție cu participarea lor la Institutul de Credit Ipotecar Tranzitoriu.

Băncile participante la înființarea Băncii Agriculturii Românești au și vărsat la 20 Mai 30 la sută din suma subscrisă, adică 12 milioane lei. Restul capitalului subscris va fi vărsat la cererea consiliului de administrație.

Consiliul de administrație al Băncii Agriculturii Românești se va compune din trei reprezentanți ai Statului și anume câte un reprezentant al ministerelor de agricultură și domenii, de finanțe și de industrie și comerț.

Au mai fost numiți în consiliul doi reprezentanți ai băncilor și anume d-nii D. Ghica director la Banca Crissoveloni și I. Stănculeanu director la

Banca Românească precum și doi specialiști d-nii Nasta și prof. Enric Otețeseanu. Cenzori au fost numiți D. Bobină director la Banca Centrală Cooperativă și D. Livezeanu iar cenzori supleanți d-nii I. Curtovici dela Banca de Credit Român și. Vi. Tudor.

Desvoltarea învățământului cooperatist. Pregătirea personalului tehnic al cooperativeilor. De când legea băncilor populare a statornicit forma juridică și condițiile de funcționare ale societăților cooperative din România, din 1903, ele s'au desvoltat într'una.

Mai întâi sub formă de cooperative de credit. Apoi s'a trecut la alte forme de organizare cooperativă în domeniul producției și consumului.

Rolul de căpetenie, în perioada începătoare, l'au avut învățătorii și preoții, cari au activat frumos îndrumați de neuitatul Spiru Haret. Deoarece însă, acele elemente nu puteau da cooperativei o organizație tehnică suficientă, a fost nevoie să se formeze prin școli de scurtă durată și puțin costisitoare, elemente cari să ajute conducerea cooperativei.

S'a simțit apoi lipsa școlilor de contabilitate și de educație cooperatistă. Au început să ia ființă pe la 1909.

Fiii de plugari urmau cu ardoare cursurile acestor școli.

În vechiul Regat numărul acestor școli a fost de 24, dând un număr de 634 absolvenți până în 1920.

În 1929, odată cu intrarea în vigoare noua lege pentru organizarea cooperativei, Oficiul Național al Cooperativei Române, ca organ superior pentru îndrumarea întregii acțiuni de educație și propagandă cooperatistă, a reorganizat învățământul cooperatist elementar. Astfel, printr'un regulament aprobat de Consiliul general al Cooperativei, s'a statornicit, că școlile practice de contabilitate și educație cooperatistă au îndatorirea să pregătească personalul tehnic necesar instituțiilor cooperative.

Personalul didactic al acestor școli este numit de Oficiul Cooperativei dintre persoanele cu pregătire.

Elevii sunt recomandați școlile de o societate cooperativă și se angajează ca, după terminare să lucreze în serviciul ei cel puțin cinci ani. Elevii beneficiază de reducerea serviciului militar.

Programa școlilor cuprinde materii de specialitate și materii de cultură generală. Cu sprijinul Oficiului Național funcționează patru școli de educație cooperatistă la: Chișinău, Ludoș, Lugoj și Craiova.

În 1924, a fost înființată școala pentru pregătirea vânzătorilor necesari magazinelor de desfacere și consum.

Simțindu-se nevoia unui personal specializat pentru întreprinderile cooperative, mai importante, a fost înființată, în 1919, la București școala superioară de studii cooperatiste.

Această școală a fost reorganizată la 1929 amplificându-se programa și prelungind durata cursurilor la doi ani. Îndrumarea și supravegherea acestei școli revine Consiliului general al Cooperativei. Au absolvit școala 177 studenți. Prin legea de organizare a cooperativei se prevede că diplomații acestor școli vor fi preferați în toate instituțiile cooperatiste.

Oficiul Național al Cooperativei a sprijinit învățământul cooperatist cu 3.545.396 lei (în 1929/1930) și cu 4.145.840 lei (în 1930/1931). Absolvenții acestor școli aduc prețioase foloase unităților.

Cursurile de vară. S'a mai utilizat apoi cursurile de vară pe regiuni pentru pregătirea administratorilor, cenzorilor și a personalului cooperativeilor. Corpul didactic al cursurilor a fost recrutat dintre specialiști.

Curcile cooperative au fost de asemeni folosite.

Începând din 1930, s'a ținut la Radio, conferințe despre cooperatie.

Se lucrează, în prezent, ca educația cooperatistă a tineretului să se facă încă din perioada școlară.

S'a introdus studiul cooperăției în toate gradele învățământului agricol și la Academiiile comerciale.

După propunere Oficiului Național, ministerul instrucțiunii a admis ca în cele șaiszeci și cinci școli normale și seminarii, să se țină conferințe despre cooperăție. Vor fi întrebuițate de-asemeni, Cooperativele școlare pentru pregătirea pe teren practic cooperativ a copiilor și tineretului școlar. Într'un cuvânt învățământul cooperatist în ultimii ani, a luat la noi, o frumoasă dezvoltare.

Din Streinătate.

Organizarea elvețiană a consumatorilor. Organizarea consumatorilor a devenit pentru statele federale elvețiene o necesitate imperioasă. Dacă n'ar fi existat chiar, ea trebuia creată. Marea discordanță care există între producție și consumație, principala cauză a teribilei crize prin care trecem, este dovada cea mai puternică.

Deoparte avem stocuri imense de grâu, zahăr, vestimente etc., iar de altă parte o lipsă cruntă de bani la cumpărători cari de fapt nu cer altceva decât să consume avantajos însă sunt împiedecați de șomaj, de întreruperea bruscă a circulației bunurilor și a schimbului. Se întâmplă actualmente același lucru ca într'un film sonor unde cuvintele sau muzica nu corespunde cu gesturile actorilor din scenă. Și toate acestea pentru că producția este organizată — foarte organizată chiar — pe câtă vreme consumația nu este organizată aproape deloc.

Noi, cooperatorii, avem deodată, atât asupra economiștilor cât și asupra medicilor organismului social, cari au căzut de acord într'un mod aproape general asupra remediilor, — marele avantaj că de multă vreme ne străduim să efectuăm această cură prin realizarea organizării consumației după necesitățile naționale ale Elveției, lăsând cooperatoriilor din alte țări datoria să facă același lucru acasă la ei...

Această organizare a consumației în Elveția e încredințată Uniunii elvețiene a Societăților de Consum, fondată cu scopul „de a organiza forța de consumație a poporului elvețian“.

Avem înaintea ochilor raportul prin care Uniunea dă socoteală de activitatea sa în anul 1930. Putem spune, din capul locului, că rezultatele din anul trecut sunt, dacă nu strălucite, destul de satisfăcătoare din acest punct de vedere...

Uniunea numără actualmente 523 societăți aderente, împărțite pe întregul teritoriu elvețian, cu 390 mii societari sau familii și 2170 depozite de vânzare, concentrate în 975 de comune. Numărul acestor comune cuprinde 3/4 din totalul populației elvețiene. Celor 523 societăți aderente Uniunea le-a furnizat mărfuri în valoare totală de 1635 milioane franci elv. față de 1575 milioane în 1929 asupra unei cifre de afaceri de 300 milioane, efectuată de societăți, ceea ce face un mijloc de consumație anuală, pentru fiecare societar, de 700 franci. Aceste cifre ne arată că debitele societăților afiliate cât și acelea ale Uniunii sunt încă susceptibile de o largă extindere.

Solidaritatea financiară a Uniunii este certificată prin următoarele cifre: instalațiunile și mașinile — înțelegându-se aici imprimeriile și alte servicii de producție ca: automobile, vehicule, mobilier etc., nu figurează în bilanț decât cu un franc. Imobilele, cari au costat 7,3 milioane franci, au fost amortizate până la concurența sumei de fr. 3,3 milioane. Rezervele anglobează 6 1/2 milioane fr., iar cele speciale, pentru propagandă, și producție 800 mii. Toate cooperățiile se resimt de această bună situație finan-

ciară care nu numai că este solidă și prosperă dar permite Uniunii să aducă reale servicii societăților aderente.

Ultima parte a raportului tratează despre Societățile anexate cum sunt acelea de mobile, asigurări sociale, de ceașornicărie etc., etc..

Se poate spune cu drept cuvânt că această organizare este un nou sistem solar în formație ale cărui societăți aderente și societăți anexate sunt ca niște sateliți și cari puțin câte puțin va țări în orbita sa alte con-stelațiuni până la complecta lor absorbire în sistemul capitalist.

După „La Cooperation suisse“.

*

Inceputurile cooperăției în diferite țări. Cuvântul Cooperăție a fost înscris pentru prima oară în 1828 într'un ziar modest al doctorului King din Brighton care grupă pe consumatori în Uniunea Shops. În 1844 apărură pionerii din Rochdale.

În Belgia cooperăția ia ființă în 1849 sub formă de asociațiuni de producție.

În Danemarca prima cooperăție — de consum — s'a creat la Thisdent în 1866.

În Germania cătră 1846 se produc unele manifestațiuni în favoarea organizării de cooperative cari au fost urmate, în 1859, de crearea uniunilor de credit și — în 1862 — de formarea în Germania de Sud a primei uniuni de cooperative pentru consum.

În Finlanda se constituie, în 1899, o societate pentru organizarea cooperăției. Prima cooperativă se deschide în 1901.

În Franța primele cooperative, de pescari se semnaleză în preajma anului 1829. În 1835 ia ființă la Lyon „Comerțul social de Incredere“. Prima cooperăție de producție, a lui Philippe Buchez, se înființează în 1832, iar după anul 1848 se constituiră alte numeroase asociațiuni de producție.

În Ungaria viața cooperativă se naște între 1883—1885. În 1898 se fondează puternica societate cooperativă „Hangya“ — Furnica.

Italia își deschide, în 1854, la Turin, primul magazin cooperativ, iar în 1863 se fondează primele cooperative de credit agricol.

În Norvegia se vorbește de cooperăție încă dela 1864 dar realizări practice avem abia după 1894.

Austria întemeiază prima cooperăție de consum în 1847 la Viena.

La Români problema cooperăției e discutată de pe la 1835 dar abia în 1873 se pot găsi cooperative de credit, iar în 1907 cooperative de consum.

Rusia își are prima cooperăție, de consum, la Riga în 1865.

Cuvântul cooperăție e auzit în Serbia abia în anul 1893. Traducerea lui în fapt, de către muncitori, datează dela 1894.

În Spania cuvântul e cunoscut din 1864 însă primele cooperative, agrare, se crează numai în 1897.

În Suedia, primele cooperative, de consum, se constituiesc în 1860, iar în 1890 ele se organizează pe baza cooperativelor din Rochdale.

În Elveția prima cooperativă datează din 1863, iar în Olanda din 1860. Astăzi cooperăția grupează consumatori și producători din peste 44 state.

(După „La Cooperation Belge“).

*

Situația cooperăției în Italia. Ministerul cooperăției din Italia publică recent câteva date statistice foarte interesante relativ la mișcarea cooperatistă în Italia în anul 1929.

Numărul societăților nouă nu e deloc mai ridicat față de alți ani. Astfel în 1926 s'au fondat 804 societăți noi, în 1927. 709; în 1928, 921, iar în 1929, 643.

Aceste cifre, declară „Il lavoro Cooperativo“ ne demonstrează că crearea de noi cooperative nu e prea lesnicioasă ci că ea e în funcție de necesități.

Nouile societăți create în 1929 se clasează astfel: 76, agricole; 187 de construcție; 71 de consum; 9 de credit; 120 de producție industrială; 160 cooperative de muncă și 14 diverse.

Societățile de consumație au un efectiv mijlociu de 29 membri și un capital repartizat, de 5441 lire. Pentru societățile agricole aceste cifre sunt 37 și 6326 lire.

Societățile dizolvate sunt în număr de 332. Această reducere a fost provocată peste tot din cauze de fuzionare. În 1926 această cifră era de 531; în 1927, 421; în 1928, 459. Numărul cooperativelor de consumație dizolvate din cauza fuzionărilor au fost de 132, în 1926; 106 în 1927; 120 în 1928 și 78 în 1929.

Cooperația de producție în Rusia. Reorganizarea făcută de „Centrosoyuz” sistemului său cooperativ de producție, care constă dintr-o reea de mici societăți de producție, ai căror membrii aparțin clasei muncitorești, a fost recent terminată. Ca rezultat al acestei organizațiuni o specializare, a cătorva părți din sistemul cooperativ de producție, a fost terminat și cheltuielile administrative ale societății au fost micșorate.

Pentru a exercita un control cât mai direct asupra diferitelor societăți cooperative de producție și pentru a-și centraliza sistemul său de cooperație care era oarecum prea desțins, — „Centrosoyuz” a fost obligat să desființeze Uniunile societăților cooperative de producție organizate pe Districte și în locul lor a creat 320 Uniuni regionale. Un mare număr de Uniuni au reorganizat deasemenea Societățile Cooperative de Credit, cari le-au fost afiliate, cu scopul de a-și plasa membrii la o muncă mai productivă. Cu toate acestea, mobilizarea resurselor interne, ale mișcării cooperatiste de producție, n'a ajuns însă un punct prea avansat. Într-adevăr datele recente publicate și înfățișând în cifre acțiunea înfăptuită de Societățile Cooperative de producție ne arată un rezultat echivalent abia cu 86% din suma anuală virtuală, evaluată la 57.100.000 ruble. Valoarea acțiunilor strănse a fost de 48.720.000 ruble din cari 36.606.000 ruble au fost furnizate de către cooperatorii Rusiei Sovietice.

(L'association ouvrière).

Organizarea unui centru de Cooperative Industriale în Cehoslovacia.

În Cehoslovacia a fost prezentat Parlamentului un proiect de lege pentru organizarea unui centru al tuturor Cooperativelor industriale. Centrul are de scop: a) să creeze cooperative industriale felurite; b) și să le îndrumeze și să contribuie la dezvoltarea lor și c) să le controleze. Capitalul de bază al acestui centru constă din 20 de milioane 700 de mii ck, aproximativ 85 milioane lei, capital pus la dispoziție de către Stat. Conducător va fi un comisar numit de către Ministerul de Comerț. Afară de aceasta același Minister este obligat să pună la dispoziția centrului, în perioada dintre 1931—1935, o sumă egală pt. mărirea capitalului de bază al tuturor Federațiilor centre de Cooperative industriale. Aceasta sumă deocamdată nu va trebui să depășească cifra de 2 milioane ck. Pe lângă acestea Statul garantează, în primul an de existență ai centrului, pentru o sumă de 50 milioane ck. În ceace privește rambursarea de către centru a tuturor împrumuturilor realizate de el.

În fruntea organului de conducere va fi Președintele Casei de economie postală; iar ca membrii vor fi delegații tuturor Federațiilor Centrale ale Cooperativelor industriale și anume 2 de către fiecare federație. Membrii centrului sunt 8 federații centrale ale cooperativelor industriale existente. Și anume: 1) Uniunea provincială a Cooperativelor industriale; 2) Federația Centrală a Cooperativelor Industriale; 3) Uniunea Centrală a Cooperativelor industriale a claselor mijlocii; 4) Uniunea Centrală a Cooperativelor din Moravia și Silezia; 5) Uniunea Cooperativelor Industriale din Slovacia și din Rusia Subcarpatină; 6) Uniunea germană a Cooperativelor Industriale din Usti; 7) Uniunea Centrală a Cooperativelor industriale și

muncitorești din Brno; 8) Uniunea Cooperativelor comerciale din Pilsen. Centrul proiectat nu va fi supus nici unui impozit și corespondența cu organele guvernamentale nu va fi francată. Noua lege a intrat în vigoare la Februarie 1931.

(L'association ouvrière).

*
Presă și cooperarea în Elveția. Presa cooperativă în această țară mică este înfloritoare și răspândirea ei contribuie la întărirea puternicei mișcări cooperativiste elvețiene. În 1930 jurnalele cooperativiste au fost distribuite în număr de 14.935.401 exemplare dintre cari 11.097.574 numere din ediția germană a jurnalului popular „Cooperarea”. Ediția franceză a fost tipărită în 2.228.655 exemplare iar ediția italiană în 540.172. Soldul exemplarelor publicate se repartizează între „Cooperatorul Elvețian” ediție franceză și ediție germană „Samenkörner” și între „Buletin”. Dintre cele 523 de societăți afiliate Uniunii elvețiene sunt 418 cari fac din aceste publicațiuni propriile lor organe de presă căci acestea apar în ediții locale și regionale.

(După „Cooperation Belge”).

*
Societățile cooperativiste de producție în Anglia. Progresele satisfăcătoare realizate de societățile cooperativiste de producție din Anglia au fost arătate în cifrele aduse în recenta adunare semestrială a Federației Cooperativiste de producție. Astfel numărul societăților afiliate Federației în 1929 a fost de 45. El a crescut însă în ultimii ani, astfel că numărul total al societarilor s'a sporit dela 700 la 15.690. Vânzările realizate se urcă aproape la 3 milioane lire sterline, adică aproape cu 100.000 lire mai mult decât în 1928. În cursul anului societățile afiliate realizaseră un total de escedent net de 150.495 lire sterline, adică aproape 122 milioane de lei. Uniunea avea în 1929 6998 funcționari față de 6797 câți erau în 1928.

(După L'association Ouvrière).

*
Desvoltarea presei cooperativiste în Germania. Cele două organe ale Uniunii Centrale a societăților de consumație au avut de înregistrat de asemenea o sporire a tirajului. Astfel tirajul numărului 52 din „Konsumgenossenschaftliche Rundschau” organul oficial săptămânal al Uniunii a fost de 31.615 exemplare. Revista „Konsumgenossenschaftliches Volksblatt” jurnalul popular al Uniunii a apărut la ultimul număr din 1930 cu un tiraj de 1.528.190 exemplare.

*
În Polonia. Presa cooperativistă în Polonia cuprindea în 1929, 25 publicații periodice: 15 în limba poloneză, 5 în ucrainiană, 3 în jargon evreesc (idiș) și 2 în limba germană. Tirajul lor anual global se ridică la 2.400.000 exemplare, ceace în comparație cu anul 1927 reprezintă o creștere de 76%. Toate genurile de ziare sunt reprezentate: ziare de propagandă, ziare tehnice, precum și două periodice consacrate teoriei cooperativiste, unul publicat de Institutul Cooperativ Științific, celalt de organizațiile ucrainiene.

*
C lună de propagandă cooperativă în Bulgaria. Uniunea Centrală a societăților cooperativiste „Napred” din Bulgaria, a declarat luna Noembrie ca o lună specială pentru propagandă cooperativă. În vederea căsătoriei regelui Boris, începutul acestei campanii de propagandă fusese amânată pentru 15 Noembrie, la care dată a fost distribuită la Sofia 20.000 broșuri cu un apel către populație de a se alătura mișcării cooperativiste a consumatorilor.

Școala internațională a cooperăției. În luna Iulie a. c. Școala internațională a cooperăției își va deschide cursurile în Elveția, la Institutul cooperativ din Freidorf, lângă Basel. Sesiunea va dura de la 4 la 16 Iulie și se vor trata următoarele chestiuni: 1. Extensiunea mișcării cooperative internaționale; 2. Mișcarea cooperativă internațională și criza mondială; 3. Cooperăția în Elveția; 4. Cooperăția în China și Japonia; 5. Cooperăția producătorilor și consumatorilor organizați.

Un program interesant de excursii formează partea practică a acestui învățământ.

Socialdemocrația germană apără interesele consumatorilor. Evenimentele din iarna trecută, mai cu seamă acțiunea de scădere a prețurilor impusă de guvernul Reichului cartelurilor și felul în care acestea au dejucat aceste înfrunțări, a făcut să apară în Germania necesitatea unei legislații mai severe privitoare la carteli. Această necesitate a determinat socialdemocrația să prezinte un proiect de lege reglementând întreagă această chestiune (a monopolurilor private).

Iată, după „Konsumgen. Rundschau”, punctele esențiale ale acestui proiect:

Reichul este însărcinat cu supravegherea cartelurilor și monopolurilor private. (Căd în această definiție toate asociațiunile cari tind să exercite o influență tangibilă asupra pieții).

Scopul acestei supravegheri este de a împiedeca aceste asociații să lovească în interesele colectivității.

Art. 3. cere ca un contract cartelist să poarte semnăturile tuturor membrilor aderenți; consimțământul lor semnat este cerut deasemenea pentru orice modificare a contractului.

Celelalte articole privesc dispozițiunile juridice, competența tribunalului cartelurilor, a ministerului economiei publice, măsuri de boicotaj, rezilieri de contracte, sancțiuni și penalități, etc.

Supravegherea este dată unui „Oficiu” (Reichsamt) depinzând de ministerul economiei publice; el se compune dintr'un anumit număr de funcționari specialiști și din reprezentanți ai patronilor, muncitorilor și consumatorilor; în orice caz acești reprezentanți trebuie să fie în majoritate.

Privitor la acest text de lege, organul cooperativelor germane remarcă că el corespunde din toate punctele de vedere dezideratelor formulate de multă vreme de organizațiile consumatorilor.

G. A.

